

KUTATÓKÖZPONT NEVE:
Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont
KUTATÓINTÉZET NEVE:
-
Cím:
1097 Budapest Tóth Kálmán u 4.
Postafiók:
-
telefonszám:
(1) 224 6700
honlap:
http://krtk.hu
e-mail:
titkarsag@krtk.hu

II. Tudományszervezési eredmények, események

1. A kutatóhely rövid bemutatása, főbb feladatai

Intézményünk a 21. századi magyar közgazdasági és regionális kutatások élvonalbeli tudományos központja. Alapvető küldetésünk, hogy a gazdasági, társadalmi és területi folyamatok beható és alapos elemzésével jobban megismerjük a gazdasági és társadalmi folyamatokat, és innovatív módon járulunk hozzá azoknak a szakpolitikai döntéseknek a megalapozásához, melyek növelik és területileg kiegyenlítettebbé teszik a társadalmi jólétet, valamint méltányosabbá teszik a társadalom működését.

Központunk intézeteinek tevékenységét több évtizede a magas szintű elvárásokon és a kiemelkedő minőségű szakmai munka elismerésén alapuló szervezeti-működési kultúra jellemzi. Kutatásaink hidat képeznek az egyes diszciplínákhoz kapcsolódó mély elméleti tudás és a hétköznapi praktikum között. Elemzéseink a hazai és globális gazdasági, társadalmi és területi folyamatok mélyebb megértését szolgálják. Rangos tudományos folyóiratokban megjelenő publikációink azt mutatják, hogy megfelelnek az értékelés során a legjobbak iránt nemzetközi szinten támasztott követelményeknek. Fontosabb kutatási területeink: a gazdasági fejlődés makro- és mikroszintű tényezőinek vizsgálata; regionális egyenlőtlenségek és kohéziós politika; nemzetközi versenyképesség és innováció; egészség és társadalom; a fenntarthatóság gazdasági, környezeti és társadalmi feltételei; a feltörekvő és fejlődő térségek világgazdasági szerepe és hatása Közép-Európára; geopolitikai kérdések a Kárpát-medencében.

Folyamatosan együttműködünk a magyar tudományos és szakmai műhelyekkel, állami intézményekkel, szakhatóságokkal és a piaci szféra egyes szereplőivel. Széles nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezünk. A kutatóközpont kiadványaival a magyar szakpolitika és tudományos nyilvánosság számára közvetítjük a gazdasági, társadalmi és területi folyamatok mélyebb megértéséhez szükséges tudást. Részt veszünk a doktorandusz képzésben, segítjük a fiatal kutatók fejlődését és gyors beilleszkedését a magyar és nemzetközi tudományos életbe. Nemzetközi szinten is egyedülálló adatbankunk és kutatószobánk egész Európában kiemelkedő minőségű empirikus társadalomtudományi kutatásokra ad lehetőséget. Kísérleti labort működtetünk és tudományos innovátorként is jelentős eredményeket tudhatunk magunkénak.

2. A kutatóhely kiemelt beruházásainak rövid leírása

Saját beruházásként létrehoztuk a KRTK Adatszobát, mely biztosítja kutatóink számára a modern és biztonságos környezetben történő érzékeny adatokon alapuló kutatás lehetőségét,

szem előtt tartva a legnívósabb folyóiratok publikációs elvárásait, továbbá hosszú távon lehetőséget biztosítva az adatgazdákkal történő szorosabb együttműködésre. Bővítettük a KRTK Adatbank szerverkapacitását egy Dell R740-es szerverrel.

3. A kutatóhely közcélú feladatainak rövid bemutatása

Tér és Társadalom: a KRTK Regionális Kutatások Intézete 1987 óta negyedévente nyomtatásban és online megjelenő tudományos folyóirata. A folyóirat Magyarországon a területiséggel foglalkozó tudományok vezető elméleti folyóirata.

Munkaerőpiaci Tükör - évente megjelenő kiadvány: A kötetek célja, hogy az államigazgatásban, az önkormányzatoknál, a civil szervezeteknél dolgozók, valamint az újságírók jól hasznosítható információkat kapjanak a magyarországi munkapiaci folyamatokról, a foglalkoztatáspolitikai jogszabályi és intézményi környezetéről, a magyarországi munkapiaccal foglalkozó hazai és nemzetközi kutatások friss eredményeiről.

Verseny és Szabályozás évkönyv. Az évkönyv célja az új tudományos eredmények és a szakpolitika egymásra találásának elősegítése, a verseny- és az ágazati szabályozás gazdasági elemzésekkel való alátámasztása.

Trendek és Töréspontok - évente megjelenő kiadvány: A Világgazdasági Intézet évente négy alkalommal vitanapot rendez aktuális világgazdasági kérdésekről szakmai, üzleti és kormányzati személyiségek számára. Az előadások és hozzászólások szerkesztett anyaga kerül kiadásra a Trendek és töréspontok című kötetben.

Közcélú szolgáltatást nyújtó infrastruktúra - KRTK Adatbank: Az Adatbank ötféle tevékenységet végez: beszerzi, kutatásra alkalmas állapotba hozza a legfontosabb lakossági és vállalati adatfelvételeket; nagyméretű longitudinális adatbázisokat épít adminisztratív regiszterek felhasználásával; fejleszti és menedzseli a KSH-KRTK kutatószobát; nyitott kísérleti labort üzemeltet; gyakornoki programmal és oktatással segíti az egyetemi képzést.

4. A kutatóhely jeles eseményei (díjak, konferenciák stb.)

Kutatóink által elnyert díjak és elismerések 2020-ban:

Németh Krisztina - Akadémiai Ifjúsági Díj

Fleischer Tamás - Közlekedéstudományi Egyesület Irodalmi Díj

Bálint Dóra - Miniszteri Elismerés a tehetséggondozás elősegítéséért

Fertő Imre - Magyar Érdemrend tisztikeresztje polgári tagozata

Váradi Mónika Mária - Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozata

Faragó László - Oktatói Szolgálati Emlékérem

Faragó László - MTA RTB „Év Regionális Tudományi Publikációja” díj

Elekes Zoltán és **Lengyel Balázs** - MTA RTB „Év Regionális Tudományi Publikációja” díj
Nemzetközi kategória

Benedek Márton - 2020 Doctoral Award Winner / The Operational Research Society

A kutatóközpont a 2020. évi járványhelyzethez alkalmazkodva az alábbi konferenciákat online vagy hibrid módon sikeresen megtartotta: Nyári Műhely 2020; 1st International Conference on the Automotive Industry; „A mi városunkban is segít a természet” Naturvation projekt kiállítás; Effects of Industry 4.0 on FDI in the Visegrád countries; Regionális jövőképek Magyarországon (Magyar Tudomány Ünnepe); Parenting and the State. State intervention in the age of the family - international workshop; The Role of State in Varieties of Capitalism (SVOC) - Az állam szerepe a kapitalizmus változataiban; Field experiments in education and labor market research - 4th annual workshop.

KUTATÓKÖZPONT NEVE:
Közgazdaság és Regionális Tudományi Kutatóközpont
KUTATÓINTÉZET NEVE:
Közgazdaságtudományi Intézet
Cím:
1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4
Postafiók címe:
-
telefonszám:
(1) 224 6700
honlap:
http://kti.krtk.hu
e-mail:
kti.titkarsag@krtk.hu

I. A kutatóközpontokhoz tartozó kutatóintézetek kiemelt eredményei a 2020. évre vonatkozóan a fent felsorolt tématerületek megjelölésével

Emberi erőforrás: társadalom, gazdaság, történelem, régészet, bölcsészet, nyelv.

A KRTK KTI kutatói a Debreceni Egyetem, illetve az MTA Könyvtár munkatársaival együttműködve a Web of Science adatbázisból származó publikációs adatokból készítették el a 245 legnagyobb tudományos teljesítményű globális város nemzetközi együttműködéseinek dinamikus hálózatát, ami az elmúlt három évtized történéseibe enged betekintést. Bemutatják, hogy a nemzetközi együttműködések volumene növekedett, ami együtt járt a nemzetközi együttműködések távolságának növekedésével is. Ez különösen igaz a magasan idézett cikkeken való együttműködésekre. Az adatokból viszont az is látszódik, hogy a tudományos nagyhatalmak azokon a kiemelt területeken, ahol igazán nagy verseny zajlik, nem nyitottak az együttműködésre. Az Európai Unió nemzetközi együttműködéseket segítő intézkedései ebben a tekintetben egyedülállóak, és megteremtették az EU tudományos versenyképességének jövőjét.

- Csomós György, Vida Zsófia Viktória, Lengyel Balázs: Science cities seek new connections. *Nature* 585:(7826) pp. S58-S59. (2020) doi: <https://doi.org/10.1038/d41586-020-02579-9>
- Csomós György, Vida Zsófia Viktória, Lengyel Balázs: Exploring the changing geographical pattern of international scientific collaborations through the prism of cities. *Plos One* 15:(11) 20 p. (2020) doi: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0242468>

Az importpiacok feltérképezése és a kereskedelmi kapcsolatok létrehozása költséges a vállalatok számára, ezért a külkereskedő cégek gyakran egy termék vagy szűk termékcsoporthoz előállítására specializálódnak. A gazdaságpolitikusok azonban úgy vélik, hogy ez a specializáció nagy veszélyt rejt magában. Például a főként exportra dolgozó autógyárak sokkal jobban érinti az egyes nyersanyagok árának változása, mint a szélesebb termékcsalákkal rendelkező többi céget. Ezek a félelmek azonban nem veszik figyelembe, hogy ha mivel az autógyárak több országba is exportálnak, ezért sokkal kisebb veszélyt jelent a cégre, ha egy recesszió miatt csökken az autóvásárlás a gyár otthonául szolgáló országban. Ennek köszönhetően a jelentős exporttal rendelkező országok csökkenteni tudják belföldi kereslet és kínálat ingadozásából fakadó veszélyeket. A tanulmány egy külkereskedelmi modell megbecslésével határozza meg a két mechanizmus relatív fontosságát (iparág-on belüli specializáció és országok közötti kockázat csökkentés) és megmutatja, hogy a nemzetközi kereskedelem a legtöbb ország számára csökkenti a jövedelem ingadozását.

- Caselli Francesco, Koren Miklós, Lisicky Milan, Tenreyro Silvana: Diversification through trade. *Quarterly Journal of Economics* 135:(1) pp. 449-502. (2020) <https://doi.org/10.1093/qje/qjz028>

Az alkalmazásban munkavállalók munkanélküli járulékot fizetnek és ezért cserében állásvesztés esetén munkanélküli segélyre szereznek jogosultságot. A magasabb összegű segély segítséget nyújt az állásvesztőknek, hiszen részben pótolja a munkabér elvesztésének költségét. A magasabb munkanélküli segély mellékhatása azonban, hogy egyes állásvesztők az elvárhatónál kevesebb erőfeszítést tesznek az álláskeresésre és emiatt sokkal lassabb helyezkednek el. A korábbi kutatások alapján ez a két hatás nem választható el, ugyanis ha bőkezűbb munkasegélyezéssel szükségszerűen lassítja az elhelyezkedést. A tanulmány ezzel szemben magyarországi adminisztratív adatok és egy 2006-os munkanélküli segély reform felsegítségével megmutatja, hogy ez az ellentmondás feloldható. Ugyanis, ha a munkanélküli segélyezést úgy alakítjuk át, hogy a segély összege időben csökkenjen, akkor elérhető az, hogy a munkanélküliek magasabb ellátást kapjanak és a munkanélküliség hossza csökkenjen. A munkanélküliség hosszának csökkenése akár olyan nagy is lehet, hogy ellensúlyozza a bőkezűbb segélyek többletköltségét.

- Lindner Attila, Reizer Balázs: Front-loading the unemployment benefit : an empirical assessment. *American Economic Journal: Applied Economics* 12:(3) pp. 140-174. (2020) DOI: [10.1257/app.20180138](https://doi.org/10.1257/app.20180138)

A KRTK KTI kutatói különböző típusú támogatások hatását vizsgálták meg a teljes tényező termelékenység (TFP) különböző összetevőire a szlovén mezőgazdaságban a 2006–2013 közötti időszakban. Az eredmények azt mutatják, hogy Szlovéniában a támogatásoknak sem a TFP-re, sem annak összetevőire nem volt jelentős hatása. Két lehetséges oka van annak, hogy a beruházási támogatások nem javították jelentősen a TFP-t. Először is lehet időbeli eltolódás a beruházás vagy a beruházási támogatás időszaka és annak hatása között, ideértve a TFP-t is. Másodsor, az eredmények rosszul célzott beruházási támogatásokra utalhatnak, amelyeknek gyenge hatást gyakorolnak a TFP-re.

- Baráth, L., Fertő, I., & Bojnec, Š. (2020). The effect of investment, LFA and agri-environmental subsidies on the components of total factor productivity: the case of Slovenian farms. *Journal of Agricultural Economics*, 71(3), 853-876.

Egy kutatás az erdőterület növekedésének és a gazdasági fejlettség szintje közötti kapcsolatot vizsgálja 1990 és 2015 között. Kvalitatív és kvantitatív technikák ötvözésével az erdőstülés új mérőszámát vezeti be, amely tükrözi, hogy az eltérő erdőgazdálkodási rendszerek eltérő hatással vannak a biológiai sokféleségre és az ökoszisztéma-szolgáltatásokra. Az integrált ökológiai-gazdasági modellek eredményei alátámasztják az N alakú görbe meglétét az erdők helyreállítása kapcsán, ami azt jelenti, hogy az új erdők minősége és mennyisége a legkevésbé nőtt a közepes jövedelmű országokban. Az erdők kiterjedésének általános növekedése ellenére a negatív tendenciák - a kevésbé értékes erdőtípusokat kedvelő átrendeződések - tartósnak tűnnek. Míg az átmenetek fontosak a szén-dioxid megkötésének szükségessége szempontjából, a kormányoknak nagyobb hangsúlyt kell fektetniük az erdők biológiai sokféleségére az átmeneti gazdálkodás során az ökoszisztéma-szolgáltatások szélesebb körének biztosítása érdekében.

- Benedek, Zs., & Fertő, I. (2020). Does economic growth influence forestry trends? An environmental Kuznets curve approach based on a composite Forest Recovery Index. *Ecological Indicators*, 112, 106067.

A KRTK KTI kutatói magyarországi egészségügyi egyenlőtlenségek témakörében publikáltak egy tanulmányt, amely a várható élettartam egyenlőtlenségeit vizsgálja. Eredményeink jelentős területi és jövedelem szerinti szóródást mutatnak. Az egyenlőtlenség mértéke 1991- 2016 között növekedett. Az elkerülhető (megelőzhető, illetve kezelhető betegségekkel összefüggő) halálokok jelentős szerepet játszanak a várható élettartam szerinti egyenlőtlenségekben. Jövedelemmel összefüggő területi egyenlőtlenségeket találtunk számos fontos egészségi indikátorban, melyek az egyének egészségmagatartását, egészségi ellátórendszerhez való hozzáférési esélyeit, illetve az ellátórendszer tényleges igénybevételét jellemzik.

- Bíró A, Hajdu T, Kertesi G, Prinz D: Life expectancy inequalities in Hungary over 25 years: the role of avoidable deaths *Population Studies – A journal of demography*, 14 p. (2021) <https://doi.org/10.1080/00324728.2021.1877332>

Az állásvesztés, rokkantnyugdíjazás és egészségügyi kiadások összefüggéseit vizsgálja egy tanulmány. Becslések szerint az elbocsátás 50%-kal (illetve 1,4 százalékponttal) növeli a rokkantnyugdíjazás valószínűségét négy év alatt. A rokkantnyugdíjazási többlet mintegy fele az elbocsátás utáni első évben jelentkezik. Az elbocsátottak járóbeteg-, fekvőbeteg- és gyógyszerkiadásai 3,5–4-szeresükre emelkednek a rokkantnyugdíjazáskor, és enyhén csökkennek utána, de nem érik el a kiindulási értékeiket.

- Bíró Anikó, Elek Péter: Job loss, disability insurance and health expenditure. *Labour Economics* 65. 16 p. (2020) <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2020.101856>

Több olyan kutatást is lezártak a KRTK KTI kutatói, amelyek azt vizsgálták, hogy a fogantatás előtti és fogantatás környéki időszak, illetve a terhesség alatti időszak hőmérséklete milyen hatással van a terhesség kimenetelére, az újszülöttek egészségi állapotára. Az egyik tanulmány azt vizsgálta, hogy a terhesség korai szakaszában hogyan hat a hőmérséklet a korai (klinikailag nem megfigyelt) spontán vetélésekre. A terhesség alatti külső hőmérséklet és a humán embriók mortalitása között fennálló kapcsolatra vonatkozó ismereteink korlátozottak. A korábbi szakirodalomból hiányoznak az oksági kapcsolatot vizsgáló elemzések és a terhesség korai szakaszában bekövetkező spontán vetélésekre fókuszáló tanulmányok. Kutatásunkban a fogantatás utáni néhány hét hőmérsékletének a klinikailag nem megfigyelt (korai) spontán vetélésekre gyakorolt hatását elemezzük. Ehhez az összes klinikailag megfigyelt terhességet tartalmazó, több mint három évtizedet átfogó magyarországi adminisztratív adatbázisokat használunk. Az elemzés során alkalmazott módszertan lehetővé teszi a hőmérséklet klinikailag nem megfigyelt (korai) spontán vetélési rátára gyakorolt oksági hatásának becslését a klinikailag megfigyelt terhességi rátára gyakorolt hatásokból. Eredményeink szerint a fogantatás utáni néhány hét magas hőmérséklete növeli, míg a hidegebb hőmérséklet csökkenti a korai spontán vetélések számát. A korai (klinikailag nem megfigyelt) spontán vetélések számának növekedése nem egyszerűen a magzati veszteségek „időbeli” átrendeződésének köszönhető, azaz nem jár együtt a klinikailag megfigyelt spontán vetélések jelentős mértékű csökkenésével. Tehát a terhesség korai szakaszában a magas hőmérsékletnek való kitettség a spontán vetélések abszolút számának növekedését okozza. A második a fogantatási ráta és a fogantatást megelőző időszak hőmérsékletének kapcsolatát vizsgálja és a klímaváltozás várható hatásait becsüli meg. A harmadik pedig a terhesség alatti időjárás hatását elemezte az újszülöttek születési súlyára.

- Hajdu Tamás, Hajdu Gábor: Post-conception heat exposure increases clinically unobserved pregnancy losses. *Scientific Reports* 11:(1) 11 p. (2021)

<https://www.nature.com/articles/s41598-021-81496-x>

- Hajdu Tamás, Hajdu Gábor: Temperature, climate change, and human conception rates : evidence from Hungary. *Journal of Population Economics* 26 p. (2021)

<https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs00148-020-00814-1>

- Hajdu, T ; Hajdu, G Temperature, climate change, and birth weight: evidence from Hungary Population and Environment, 18 p. (2021) <https://link.springer.com/article/10.1007/s11111-021-00380-y>

A KRTK KTI játékelmélettel foglalkozó tagjai igazolták két dinamikus kooperatív megoldásfogalom, a legkisebb domináns halmaz és a miópiás stabil halmaz egybeesését a koalíció struktúrák játékokra. Stratégiai, externáliás hálózatokat vizsgálva gyakorlati Covid járványellenes javaslatokat fogalmaztak meg.

- Herings P. Jean-Jacques, Kóczy Á. László: The equivalence of the minimal dominant set and the myopic stable set for coalition function form games. Games and Economic Behaviour 127 pp. 67-79. (2021) <https://doi.org/10.1016/j.geb.2021.02.003>

Az Európai Parlament munkáját tucatnyi bizottság segíti, köztük a hazánk számára kiemelten fontos agrárbizottság, a COMAGRI. Bár egy ilyen bizottságban minden tagnak egyetlen szavazata van, az egyik vezető Agrárgazdasági lapban megjelent tanulmányuk szerint a képviselők más-más döntési befolyással rendelkeznek. Az elemzés a tagok politikai jellemzőiből, úgymint a bal-jobb tengelyen való elhelyezkedés, illetve a mezőgazdaság szerepe a származási régióban, és az ebből természetesen adódó várható szavazási mintákból indul ki: Egy kiélezett szavazásban a hasonlók a hasonlókkal szavaznak. Emellett egy Monte Carlo szimuláció segítségével modellezik a képviselői hiányzásokat és helyettesítéseket. A KTI kutatói összességében kimutatták, hogy a sok hiányzás befolyásvesztéshez vezet, a mérsékelt illetve a nagyon szélsőséges képviselők ritkán kerülnek döntési helyzetbe és legnagyobb befolyása az egyik szempontból markáns álláspontot/jellemzőt képviselő tagoknak van. Ebből adódóan egy uniós tagország képviselője erősebb, ha bizottsági tagjai keveset hiányoznak, bizonyos szempontból átlagosnak mondhatók, de másik jellemzőjüket markánsan képviselik.

- Fertő Imre, Kóczy Á. László, Kovács Attila, Sziklai Balázs: The power ranking of the members of the Agricultural Committee of the European Parliament. European Review of Agricultural Economics 47:5 pp. 1897-1919. (2020) <https://doi.org/10.1093/erae/jbaa011>

Az intézet kutatói megmutatták, hogy az Északi Áramlat 2 gázvezeték káros a Közép-Kelet-Európai régió számára különösen ha mindez az ukrán tranzitútvonal bezárásához vezet, mind jóléti, mind ellátásbiztonsági szempontból.

- Sziklai Balázs, Kóczy László, Csercsik Dávid: The impact of Nord Stream 2 on the Europeangas market bargaining positions. Energy Policy 111692. 14 p. (2020) <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2020.111692>

A koronavírus járvány még egyértelműbbé tette, mennyire hasznos a jó minőségű és elérhető árú internet-hozzáférés. Egy elemzés az internetszolgáltatók két olyan kereskedelmi gyakorlatát vizsgálta, amelyek alapvetően megváltoztathatják az internetelés által generált fogyasztói jólétet: a prioritizációt és a nullás díjszabást. A legfontosabb eredmény: a prioritizáció tiltása nullás díjszabáshoz vezethet, ami viszont csökkentheti a fogyasztói többletet.

- Gautier Axel, Somogyi Róbert: Prioritization vs zero-rating : discrimination on the internet. *International Journal of Industrial Organization* 73 Paper 102662. 25 p. (2020) <https://doi.org/10.1016/j.ijindorg.2020.102662>

Ha egy vesebetegnek az élődonorja immunológiailag nem kompatibilis, akkor a vesecseriprogramok keretében lehetősége van a donorjának elcserélésére másik kompatibilis donorra. Európában már több mint 10 országban van működő nemzeti program, amelyek néhány régióban nemzetközi együttműködéssé bővültek. Az ENCKEP (European Network for Collaboration on Kidney Exchange Programmes) COST Action keretében a KRTK KTI több

tagja részt vett egy szimulátor szoftver kifejlesztésében, amivel nemzeti és nemzetközi vesechereprogramok hatékonyságát lehet vizsgálni különböző optimalitási kritériumrendszer mellett. Egy ehhez kapcsolódó tudományos munkában a kompenzációs rendszerek használatát vizsgálták nemzetközi vesechereprogramokra nézve. Egy másik tudományos munkában a stabil cserék kérdését vizsgálták portugál kollégákkal optimalizálási szempontból, és szimulációk segítségével elemezték a stabilitás és optimalitás kapcsolatát.

- Biró Péter, van de Klundert Joris, Manlove David, Pettersson William, Andersson Tommy, Burnapp Lisa, Chromy Pavel, Delgado Pablo, Dworzak Piotr, Haase Bernadette, Hemke Aline, Johnson Rachel, Klimentova Xenia, Kuypers Dirk, Nanni Costa Alessandro, Smeulders Bart, Spieksma Frits, Valentín María O., Viana Ana: Modelling and optimisation in European Kidney Exchange Programmes. *European Journal of Operational Research* 291:(2) pp. 447-456. (2021) <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2019.09.006>
- Mincu Radu-Stefan, Biró Péter, Gyetzai Márton, Popa Alexandru, Verma Utkarsh: IP solutions for international kidney exchange programmes. *Central European Journal of Operational Research* 21 p. (2020) <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10100-020-00706-5>

Azok a mutatók, amelyek azt mutatják, hogy egy hallgató első diplomás a családban (First-in-Family) nagyon hasznos információkat nyújthatnak az oktatáspolitikai döntésekhez. Ezek a könnyen mérhető indikátorok jól mutatják a hátrányos helyzetet, így a kulcsfontosságúak lehetnek az egyetemeken való részvétel fokozására irányuló közpolitikai erőfeszítésekben.

- Henderson Morag, Shure Nikki, Adamecz-Völgyi Anna: Moving on up : ‘first in family’ university graduates in England. *Oxford Review of Education* 46:(6) pp. 734-751. (2020) <https://doi.org/10.1080/03054985.2020.1784714>
- Adamecz-Völgyi Anna, Morag Henderson, Nikki Shure: Is ‘first in family’ a good indicator for widening university participation? *Economics of Education Review* 102038. 18 p. (2020) <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2020.102038>

A 26 uniós országra kiterjedő, nemzetek közötti adatok felhasználásával a KRT KTI kutatói bemutatták, hogy a szülővé válás pozitívan járul hozzá a férfiak bérprémiumához, míg a nők bérére gyakorolt hatás országonként eltérő. A szülővé válás a kelet-európai országokban növeli leginkább a nemek közötti különbségeket, ahol a szabályok miatt hosszúak a gyermeknevelési távollétek.

- Cukrowska-Torzewska Ewa, Lovász Anna: The role of parenthood in shaping the gender wage gap - a comparative analysis of 26 European countries. *Social Science Research* 102355. 19 p. (2020) <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2019.102355>

A KRTK KTI által lebonyolított randomizált kísérlet jelentős negatív hatást észlel, ha a „gender” mint kutatási téma megjelenik az akadémiai kutatásokban Magyarországon. A magyar iskolafenntartók kevésbé hajlandóak együttműködni a *gender*-rel kapcsolatos kutatásokban, mint ha ugyanezen a kutatások az egyéb egyenlőtlenségre vonatkoznának.

- Lénárd Tünde, Horn Dániel, Kiss Hubert János: Does politicizing ‘gender’ influence the possibility of conducting academic research? Evidence from a randomized controlled trial. *Economics Letters* 189 Paper 109022. 3 p. (2020) <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2020.109022>

A munkaerő-áramlás fontos csatornája a vállalatok közötti tudás átterjedésének. A magyar munkavállalók és a munkáltatók kapcsolt, 2003–2011 közötti panel adatainak vizsgálata azt mutatja, hogy a termelékenyebb vállalkozásokból érkező munkaerő a jövőbeni termelékenység növekedésével jár. A kapcsolódó iparágakból származó áramlás felülmúlja az azonos és a nem

kapcsolódó iparágakból származó áramlás hatását. A multinacionális átterjedések hatása nem igazolható.

- Csáfordi Zsolt, Lőrincz László, Lengyel Balázs, Kiss Károly Miklós: Productivity spillovers through labor flows : productivity gap, multinational experience and industry relatedness. *Journal of Technology transfer* 45 pp. 86-121. (2020) <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10961-018-9670-8>

II. Tudományszervezési eredmények, események

1. Rövid általános ismertető a kutatóhely tudományos munkáját illetően

A KRTK KTI Magyarország vezető gazdasági kutatóintézete. A REPEC (Research Papers in Economics) tudományos rangsora alapján a KRTK KTI hazánk első számú közgazdasági kutatóintézete. KTI kutatói a közgazdaságtudomány alap- és alkalmazott kutatási területein új és nemzetközi mércével is jelentős tudományos eredményeket értek el. Ezek a kutatások a legfontosabb magyar, közép-kelet-európai, európai és globális gazdasági és társadalmi kérdésekre keresnek válaszokat és adnak útmutatásokat, melyek segítségével a gazdasági jólét növekszik, a társadalmi közérzet javul, a világ működése érthetőbb lesz. A KTI kutatói az elért kutatási eredményeiket szakmai és ismeretterjesztő fórumokon ismertetik, valamint részt vesznek a jövőbeli kutatók és oktatók képzésében. A KTI kutatásai többéves, nemzetközi és hazai együttműködésekben alapulnak. Ezek között megemlítendő az Európai Bizottság keretprogramjai, mobilitási programjai, az European Research Council és az NKFIH programjai. A KTI kutatói kutatási eredményeiket a legjobb hazai és nemzetközi folyóiratokban teszik közzé. A szakma szokásainak megfelelően az elért eredményeket műhelytanulmányokban, hazai és nemzetközi szemináriumokon és konferencia-előadásokon ismertetik a megjelentetésre alkalmas végső kutatási termék kialakítása érdekében.

2. A tudomány és a társadalom kapcsolata, társadalmi hasznosság

Az intézet kutatási portfóliójában az alapkutatások mellett mindig helyet kapnak aktuális gazdaságpolitikai, jóléti, nemzeti kérdések. A 2020-as évben a Koronavírus okozta gazdasági és társadalmi kihívásokat kutatása elindult, amelynek eredményei a 2021-es évben lesznek elérhetőek. A 2020-as évben megjelent kutatásokból pár példa: a globális városközi együttműködések hálózatának feltérképezése, importpiacok és kereskedelmi kapcsolatok vizsgálata, munkavállalás és segély, az egészségi állapot és munkapiac, a társadalmi hátrányos helyzet az oktatásban, a mezőgazdaság és a gazdasági fejlődés kapcsolata, optimális párosítási mechanizmusok kutatása az egészségügyben és az oktatásban, vagy az innováció terjedésének vizsgálata. Több fontos kutatás is olyan sokakat érdeklő kérdéssel foglalkozik, hogy milyen szerepe van a különféle kapcsolatrendszereknek a tudás terjedésében, és hogy a kapcsolathálókat által generált tudás-áramlás hogyan befolyásolja a gazdasági (vállalati, iparági, regionális) teljesítményt. Kutatások a gazdasági növekedés, reálárfolyam és termelékenység kérdéskörében is több olyan eredményhez vezettek, amelyek közvetlenül is felhasználhatók a gazdaságpolitika számára. A közpolitikával kapcsolatos kutatások többsége olyan témákkal foglalkozik, amelyek iránt különösen élénk a társadalmi érdeklődés, mint például az oktatási rendszerek eredményességével és méltányosságával, a munkaerőpiaci segélyekkel, a szegénységből való kitörés lehetőségeivel, az egészségi ellátásokhoz való hozzáférés társadalmi és területi egyenlőtlenségeivel vagy a korrupcióval kapcsolatos kutatások. Az intézet arra is különös hangsúlyt fektet, hogy a társadalom számára hasznosítható kutatási eredményeket megfelelő fórumokon nyilvánosságra hozza, kiadványaikat nyilvános bemutatókon ismertesse, és honlapján az érdeklődő közönség számára hozzáférhetővé tegye. Idén is megjelent a magyarországi munkapiac és foglalkoztatáspolitikai aktuális jellemzőit bemutató és a témakör egy-egy területét részletesen elemző Munkaerőpiaci tükör című

évkönyvsorozat 2019. évi kötete magyarul és angolul is egy a munkapiac és egyészség témakörét körüljáró „Közelkép” rovattal. A kiadványok a rendelkezésre álló statisztikák, elméleti kutatások és empirikus elemzések alapján közérthető formában, jól áttekinthető szerkezetben, nemzetközi összehasonlításban mutatják be a magyarországi munkapiaci folyamatok jellemzőit és belső összefüggéseit.

Az intézet tizenkilencedik alkalommal rendezte meg a Nyári Műhelyt, amellyel a külföldön tanuló vagy hivatásukat külföldön gyakorló fiatal közgazdászok számára nyújt fórumot.

Az intézet 2020-ban online is folytatta heti rendszerességű gazdaságelméleti és gazdaságpolitikai szemináriumsorozatát, melynek célja a publikálás előtt álló kutatási eredmények bemutatása és megvitatása. Az intézetben elért és szemináriumokon megvitatott kutatási eredményeket összesen 57 intézeti műhelytanulmányban tették közzé. Az intézetben született vagy születőfélben lévő kutatási eredmények, szakmapolitikai vélemények, valamint az aktuális gazdasági, közéleti és társadalom-politikai kérdések vitafórumaként működteti szakmai blogját, ahol munkatársai rendszeresen közlik véleményüket, írásaikat, lehetővé téve a társadalmi interakciót, illetve a központ szintjén ezen írások némelyikét a portfolio.hu oldalon is megjelenteti. Munkatársai sajtószerepléseit a honlapján gyűjti és tárja az érdeklődő közönség elé. Angol és magyar nyelvű honlapján naprakész tájékoztatást nyújt a kutatócsoportok főbb tevékenységeiről, kutatói publikációiról, az általa rendezett konferenciákról, szemináriumokról és a fontosabb kutatási projektekről.

3. A kutatóhely legfontosabb hazai és nemzetközi eredményes K+F+I együttműködései az elmúlt két évben

Munkatársai szakértői tevékenységet folytattak a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, a GINOP Monitoring Bizottság, az Estonian Research Council, a lengyel National Science Center, a Polish Science Foundation, a spanyol Gazdasági és Versenyképességi Minisztérium, a Nemzeti Tulajdon Szellemi Hivatala, az Európai Bizottság Magyarországi Kirendeltsége, Magyarország Kormánya, a Központi Statisztikai Hivatal, valamint a Költségvetési Tanács számára.

Kutatóink több nemzetközi egyetem tudományos tanácsának vagy szakmai szervezetnek tagjai, például Ostravai Közgazdasági Egyetem, European Economic Association, European Association of Labour Economics, International Association of Agricultural Economics, EAEPE, GERPISA, Econometric Society, American Economic Association, Magyar Kockázati- és Magántőke Egyesület. A KTI kutatója társelnöke a Matching in practice hálózatnak, illetve elnökségi tag a CA COST Action CA15210, European Network for Collaboration on Kidney Exchange Programmes hálózatban. Kutatója tagja a Scientific Committee of Global Conference on Business and Economics-nek. Kutatója felkért tagja az MTMT Tudományometriai bizottságnak. Kutatója tagja a Nők a tudományban kerekasztalnak, illetve az MTA Közoktatási Elnöki bizottságának. Kutatói tagjai az Országos Statisztikai tanácsnak.

a. Vállalati kapcsolatok, az állami költségvetési, a nonprofit és a kormányzati szektorral való kapcsolatok;

A KRTK KTI 2020-ban együtt dolgoztak lokáció-alapú tanácsadó cégekkel (Datapolis, GeoInsight) illetve közös kutatást végeztek a Magyar Nemzeti Bankkal vagy az EC Joint Research Centre-rel. A koronavírus egészségügyi következményeinek vizsgálatának céljából, valamint a gyermekkori egészségügyi kimenetek egyenlőtlenségeinek vizsgálatához a KTI kutatói együttműködnek a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelővel. A Mechanizmustervezés kutatócsoport részt vett az ENCKEP COST Action-ben, amely keretében kifejlesztettek egy vesecsere-programokat vizsgáló szimulációs szoftvert. Ezen szoftver segítségével fogják nemzeti és nemzetközi vesecsere-programok vizsgálatát elvégezni, és az ebben megszerzett tudással segítik az OMSZ által szervezett hazai vesecsere-program

szoftveres megoldását is. Továbbá a KTI kutatói részt vesznek egy civil kezdeményezésben a Magyar Református Szeretetszolgálat és a #school együttműködésében, amely során létrehoztak egy platformot az otthonoktatásban segítségre szoruló diákok és önkéntes mentorok összekötésére (onkentesmentoralas.hu).

b. Felsőoktatással való együttműködések: oktatás, utánpótlás-nevelés, doktori iskolák stb.;

Az intézet kutatói szinte valamennyi hazai graduális és posztgraduális közgazdasági képzést nyújtó felsőoktatási intézményben oktatnak. (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Budapesti Corvinus Egyetem, ELTE, Debreceni Egyetem, Pécsi Tudomány Egyetem, Kaposvári Egyetem, IBS). Emellett együttműködési megállapodás keretében segítik a Budapesti Corvinus Egyetemen, a Budapesti Műszaki Egyetemen, a Pannon Egyetemen, illetve a Szegedi Tudományegyetemen, a Kaposvári Egyetemen, és a Szent István Egyetemen folyó doktori képzést. Kutatói tanítanak külföldi egyetemeken (Közép-Európai Egyetem, University of California San Diego, University of Manchester, University of Liverpool, UK Open University), külső munkatársak neves külföldi egyetemeken (University College London, London School of Economics, University of Michigan) és kutatóintézetekben (Centre for Economic Policy Research, Institute of Labour Economics). Több külföldi egyetemen is folynak közös kutatások: pl. University of California at Berkeley, University College Dublin, Utrecht University, Umea University, University of Exeter, Complexity Science Hub Vienna, Singapore-MIT Alliance csoport, Bratislava University for Economics.

c. Egyéb együttműködések, kapcsolatok.

Számos kutatója alapítója, elnökségi tagja a Magyar Közgazdaságtudományi Egyesületnek, elnökségi tagként részt vesznek a Magyar Közgazdasági Társaság munkájában. Kutatóink aktív tagjai az MTA Közgazdaság-tudományi Bizottságának, az Emberi Erőforrások Gazdaságtana Tudományos Bizottságának, az Agrárközgazdasági Bizottságának, a Fejlődésgazdaságtani tudományos Bizottságának és a Gazdaságtudományi Doktori Bizottságának. Több kutatónk képviselteti magát az Országos Statisztikai Tanácsban.

4. A kutatóhely innovációs és pályázati tevékenysége az elmúlt két évben:

a. A kutatóhely elnyert pályázatainak az elmúlt két évben: néhány jelentős pályázat bemutatása;

35 db NKFIH / OTKA témája futott a 2020-as évben, ebből 3 a „Jelentős nemzetközi hatású, kiemelkedő eredményeket elért kutatócsoportok támogatására irányuló pályázat” kategóriában. Pályázati tevékenységében kiemelkedő fontosságú az MTA Lendület program, melynek keretében korábban az MTA véglegesítette intézetünkben a Játékelmélet és a Vállalatok, Stratégia és Versenyképesség csoport munkáját, a tavalyi évben pedig a Mechanizmustervezés csoportot. Az MTA Lendület programjai körül pedig folytatódik az Agglomeráció és társadalmi kapcsolathálózatok kutatócsoportok munkája, valamint az Egészség és társadalom kutatócsoport működése.

Folytatódott az EU Horizon 2020 keretprogram által finanszírozott Lift – Low-Input Farming and Territories – Integrating knowledge for improving ecosystem based farming című projekt, illetve a Microprod – Raising EU Productivity: Lessons from Improved Micro Data című projekt is. Emellett elindult a BATMAN - Better Agri-food Trade Modelling for policy Analysis Horizon 2020 projekt, és nyert a GI-NI Growing Inequality: a Novel Integration of transformations researche nvű Horizon 2020 projekt (2021-es indulással).

Jelentősebb pályázatok bemutatása:

BATMAN – Horizon 2020 projekt

A regionális kereskedelmi megállapodások gazdaságra kiterjedő értékelése gyakran elmarad az agrár-élelmiszeripari kereskedelempolitika komplexitásának megragadásától, különösen nagyobb strukturális változások esetén (például piaci koncentráció és globális értéklánc-

kérdések esetében). Az „új generációs” kereskedelmi megállapodások sok szempontot tartalmaznak a hagyományos kereskedelempolitikán túl. A fogyasztókat egyre nagyobb aggodalommal tölti el az élelmiszerek minőségével és biztonságával, a környezeti hatásokkal, valamint az etikai aggodalmakkal kapcsolatos kérdések. Keveset tudunk az élelmiszerek előállításának módjáról, valamint annak hatásáról a szegénységre, a munkahelyek megszűnésére és a növekvő egyenlőtlenségekre. A BATMAN projekt a következőket tervezi: (1) a részleges és általános egyensúlyi modellek elméleti megalapozása és módszertanainak javítása az előzetes kereskedelmi értékelések során; (2) mikroszintű adatok alapján, az értéklánc megértésének és modellezésének javítása, hogy pontosabb hatásvizsgálatokat lehessen végezni (nyereségek és veszteségek feltérképezése a tagállamok között és azokon belül, az ügynökök csoportjai között és azokon belül); (3) az ökonometriai becslések integrálása a már meglévő mikro- és makroszintű szimulációs modellekbe, amely lehetővé teszi a kiterjesztett jóléti hatások elemzését, mint például az inkluzivitás és a fenntartható fejlődés céljait. A BATMAN fő hozzájárulása egy agrár-élelmiszer-kereskedelem modellezéséhez használható moduláris platform lesz az, amely lehetővé teszi a 21. századi agrár-élelmiszeripari kérdések elemzését.

Randomizált terepkísérletek alkalmazása az oktatás szociológiai kutatásokban – NKFIH-K projekt

Magyarországon szinte kivétel nélkül minden ember ült már (vagy fog ülni) iskolapadban. Ez azt jelenti, hogy a legtöbben értintve vagyunk az iskolában történő nevelés és tanítás következményeivel. Sokan gondolják ezért azt, hogy felmerülő ötleteikkel hasznos megoldásokat tudnának kínálni. A felmerülő ötleteknek azonban egyszerre kell menedzselhetőnek és hatékonyak lennie. Ebben a kutatásban kis léptékű, az iskolai gyakorlatban könnyen alkalmazható beavatkozások hatását teszteljük rigorózus módszertannal. Célunk olyan apró rutinszerű változtatások javaslása, amelyekkel a fennálló rendszer keretei között javítható az iskolai nevelő és tanítómunka hatékonysága.

Karrier utak elemzése: egyéni döntések, hálózatok, társadalmi, gazdasági és munkaerő-piaci következmények – NKFIH-K

A kutatás a munkavállalók karrier útjait vizsgálja hálózatelemzési módszerekkel. Az egyéni karrierút állomásait, egy képzés elvégzését és az egyes munkahelyeket, a hálózat egy-egy pontjának tekintjük, az átmenetet köztük pedig egy kapcsolatnak. Ebben az újszerű megközelítésben az egymásba fonódó karrier utak és állomásaik hálózatait gráfelméleti módszerekkel elemezhetjük: megvizsgálhatjuk e karrier utak mintázatait, hasonlóságait és különbözőségeit. Vizsgáljuk a karrier utak egyes állomásainak (képzések, foglalkozások, munkakörök) szerepét és egymáshoz való illeszkedését, és mindezek hatását a bérekre, foglalkoztatási esélyekre, teljesítményre.

b. Kutatáshasznosítási tevékenységek: az elmúlt két évben bejelentett vagy megadott oltalmak, lehetőség szerint néhány példa bővebb ismertetése, jelentőségének bemutatása.

A Mechanizmustervezés kutatócsoport tagjai az ENCKEP COST Action keretében részt vettek egy szimulációs szoftver fejlesztésében, melynek célja a nemzeti és nemzetközi vese-csere-programok vizsgálata. A kifejlesztett szoftver szellemi tulajdonjogát közösen birtokolják az INESC portugál kutatóintézetrel. A szoftver használatára már született egy megállapodás a Scandiatriansplant által koordinált nemzetközi vese-csere-programra, amelyben 2019 óta vesz részt Svédország és Dánia, Norvégia és Finnország csatlakozása pedig idén várható. A szoftver segítségével a 2019-2020-as adatokra végeznek majd elemzéseket a lehetséges optimalitási kritériumok által kapott megoldások összehasonlítására, amelynek eredményeként az optimalizálási feltételek revízióra kerülnek. A COST Action folytatására egy COST Innovators Grant is be lett nyújtva, amely sikere esetén a szimulátor szoftver fog alapjául szolgálni egy gyakorlati párosításban is használható webes alapú szoftvernek.

5. Javaslat néhány kutatóra (név, elérhetőség megadásával, rövid indoklással), akiknek az életpályájáról, kutatásairól interjú készülhetne, ami bekerülhetne a beszámolóba.

Kertesi Gábor (kertesi.gabor@krtk.hu) 2020-ban ment nyugdíjba. Jelentős kutatói pályája érdemessé tenné egy interjúra.

Elekes Zoltán: (elekes.zoltan@krtk.hu) Summa Cum Laude eredménnyel védte meg PhD téziseit a Szegedi Tudományegyetemen. Jelenleg az ELKH KRTK tudományos munkatársa, és az Umeai Egyetem kutatásvezetője. Kiváló Ifjú Regionalista díjazott. Kutatásaiban a hazai térségek gazdasági fejlődését és válságnak való ellenállóképességét kutatja. A külföldi tulajdonú vállalatok regionális szerkezetváltásra gyakorolt hatásairól szóló elemzése a szakterületének egyik legrangosabb folyóiratában jelent meg.

Benedek Zsófia (bekedek.zsofia@krtk.hu) biológus-ökológus pályáról váltott az agrár- és környezetgazdaságtani kutatásokra. A GYES előtt, mellett és utána is nemzetközileg rangos folyóiratokban publikál.

6. Tudományos publikációk:

Adamecz-Völgyi Anna, Morag Henderson, Nikki Shure: Is ‘first in family’ a good indicator for widening university participation? **ECONOMICS OF EDUCATION REVIEW** 78 Paper: 102038. 18 p. (2020) [DOI](#) [WoS](#) [Scopus](#)

Baráth Lajos, Fertő Imre, Bojnc Štefan: The effect of investment, LFA and agri-environmental subsidies on the components of total factor productivity : the case of Slovenian farms. **JOURNAL OF AGRICULTURAL ECONOMICS** 71:(3) pp. 853-876. (2020) [DOI](#) [WoS](#) [Scopus](#)

Caselli Francesco, Koren Miklós, Lisicky Milan, Tenreyro Silvana: Diversification through trade. **QUARTERLY JOURNAL OF ECONOMICS** 135:(1) pp. 449-502. (2020) [DOI](#) [WoS](#) [Scopus](#)

Csáfordi Zsolt, Lőrincz László, Lengyel Balázs, Kiss Károly Miklós: Productivity spillovers through labor flows : productivity gap, multinational experience and industry relatedness. **JOURNAL OF TECHNOLOGY TRANSFER** 45 pp. 86-121. (2020) [DOI](#) [REAL](#) [Scopus](#) [REAL](#) [WoS](#) [Scopus](#)

Csomós György, Vida Zsófia Viktória, Lengyel Balázs: Exploring the changing geographical pattern of international scientific collaborations through the prism of cities. **PLOS ONE** 15:(11) Paper: e0242468. 20 p. (2020) [DOI](#) [REAL](#) [Scopus](#) [PubMed](#)

Gautier Axel, Somogyi Róbert: Prioritization vs zero-rating : discrimination on the internet. **INTERNATIONAL JOURNAL OF INDUSTRIAL ORGANIZATION** 73 Paper: 102662. 25 p. (2020) [DOI](#) [Scopus](#)

Horn Dániel, Kiss Hubert János: Time preferences and their life outcome correlates : evidence from a representative survey. **PLOS ONE** 15:(7) Paper e0236486. 26 p. (2020) [DOI](#) [WoS](#) [Scopus](#)

Juhász Sándor, Tóth Gergő, Lengyel Balázs: Brokering the core and the periphery : Creative success and collaboration networks in the film industry. **PLOS ONE** 15:(2) Paper e0229436. 15 p. (2020) [DOI](#) [REAL](#) [WoS](#) [Scopus](#)

Kinateder Markus, Kiss Hubert János, Pintér Ágnes: Would depositors pay to show that they do not withdraw? Theory and experiment. **EXPERIMENTAL ECONOMICS** 23 pp. 873-894. (2020) [DOI](#) [REAL](#) [WoS](#)

Koren Miklós, Pető Rita: Business disruptions from social distancing. **PLOS ONE** 15:(9) Paper: e0239113. 14 p. (2020) [DOI](#) [REAL](#) [WoS](#) [Scopus](#)

Kővári Eszter, Kaposi A., Békés Gábor, Kiss Z., Kurucz Réka, Mandl Péter, Bálint Géza P., Poór Gyula, Szendrői Miklós, Bálint Péter Vince: Comorbidity clusters in generalized

osteoarthritis among female patients : a cross-sectional study. **SEMINARS IN ARTHRITIS AND RHEUMATISM** 50:(2) pp. 183-191. (2020) [DOI](#) [WoS](#) [Scopus](#) [PubMed](#)

Lengyel Balázs, Bokányi Eszter, Riccardo Di Clemente, Kertész János, Marta C. González: The role of geography in the complex diffusion of innovations. **SCIENTIFIC REPORTS** 10:(1) Paper: 15065. 11 p. (2020) [DOI](#) [REAL](#) [WoS](#) [Scopus](#)

Lindner Attila, Reizer Balázs: Front-loading the unemployment benefit : an empirical assessment. **AMERICAN ECONOMIC JOURNAL: APPLIED ECONOMICS** 12:(3) pp. 140-174. (2020) [DOI](#) [WoS](#) [Scopus](#)

Sziklai Balázs, Héberger Károly: Apportionment and districting by sum of ranking differences. **PLOS ONE** 15:(3) Paper e0229209. 20 p. (2020) [DOI](#) [REAL](#) [WoS](#) [Scopus](#)

Sziklai Balázs, Kóczy László, Csercsik Dávid: The impact of Nord Stream 2 on the European gas market bargaining positions. **ENERGY POLICY** 144 Paper: 111692. 14 p. (2020) [DOI](#) [REAL](#) [Scopus](#)

KUTATÓKÖZPONT NEVE:
Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont
KUTATÓINTÉZET NEVE:
Regionális Kutatások Intézete
Cím:
7621 Pécs, Papnövelde u. 22.
Postafiók címe:
-
telefonszám:
(72) 523 800
honlap:
www.rkk.hu
e-mail:
rki.titkarsag@krtk.hu

I. A kutatóközpontokhoz tartozó kutatóintézetek kiemelt eredményei a 2020. évre vonatkozóan a fent felsorolt tématerületek megjelölésével

1. A körforgásos gazdaság vizsgálata

Tématerület: 2. Környezet és biztonság: környezet, klímaváltozás, ökológia, mezőgazdaság, élelmiszer-biztonság.

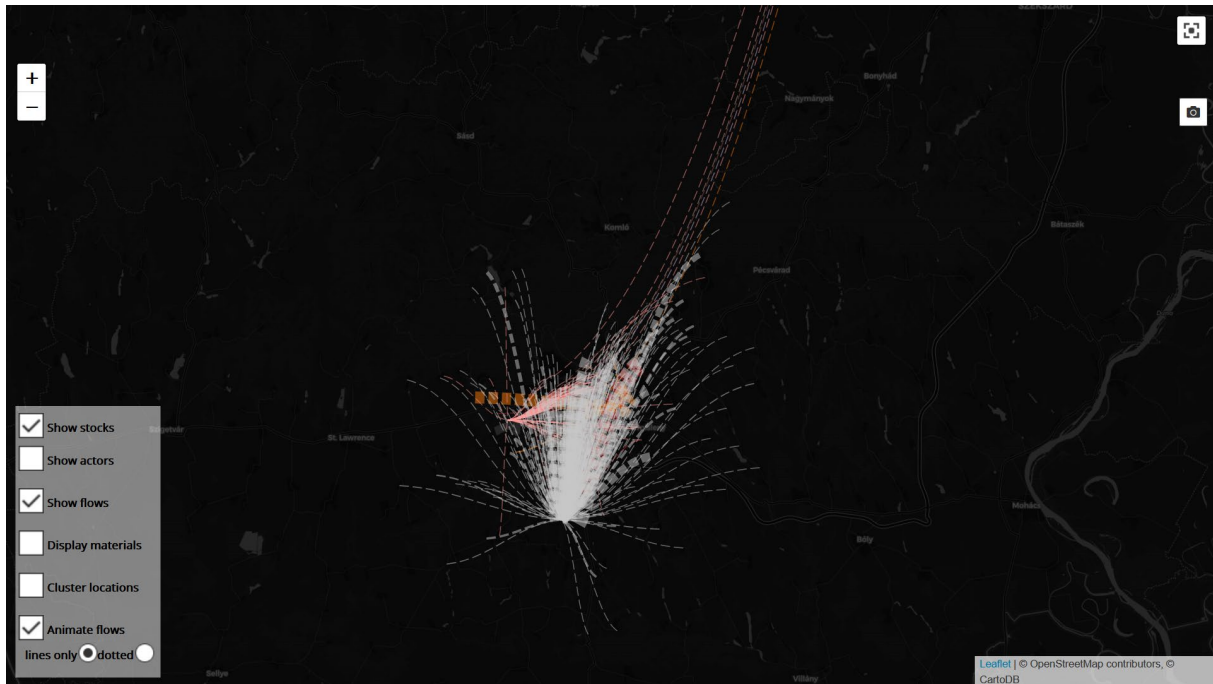
2020-ban zárult az intézet egyik kiemelt nemzetközi kutatása, a Horizon2020 program keretében megvalósult „*REsource Management in Peri-urban AREas: Going Beyond Urban Metabolism*” (*REPAiR*) című projekt. A 2016-2020 között lezajlott kutatása két fő célt tűzött ki és valósított meg. Egyrészt létrehozott egy online döntéstámogató rendszert, amely a hat esettanulmány városrégióban (Amszterdam, Gent, Hamburg, Nápoly, Lódz, Pécs) a helyi döntés-előkészítőket és döntéshozókat segíti megismertetni a város hulladékáramaival, valamint az élő laboratóriumokban létrehozott megoldások hulladékáramokra és környezetre történő hatásaival. A nyílt forráskódú platform rámutat azokra a kritikus áramokra, amelyek elhagyják a régiót az itt hasznosulás helyett. A kutatás másik megvalósított célja az volt, hogy a hat esettanulmány városrégióban alkalmazott élő laboratóriumokban helyi kulcsszereplők bevonásával új, az egyes városrégiók sajátosságaihoz igazodó öko-innovatív megoldások kerültek kidolgozásra annak érdekében, hogy segítsék a városrégiókat a körforgásos gazdaság irányába történő elmozdulásban. A kutatás pécsi esettanulmányának eredményei alapján megállapítható, hogy a hulladékkezelés infrastrukturális fejlődése, a hulladékkezelés filozófiája pozitív irányban változott az elmúlt évtizedekben, amelyhez nagyban hozzájárult az európai uniós csatlakozás és az abból eredeztethető kötelezettségek. Racionalizálódott a hulladékgazdálkodás, azonban az ezzel párhuzamos centralizáció a hulladékok helyben történő (és emellett gazdaságos) hasznosítását akadályozza. Ez pedig a körforgásos gazdaság felé történő elmozdulás egyik kulcsa lenne. Az anyagáram-elemzések is rámutattak arra, hogy a hulladékok nem feltétlenül a (pécsi) városrégióban hasznosulnak. A szerves hulladékok például jónéhány esetben másik régióba kötnek ki, amely szintén nem a körforgásos irányba történő elmozdulás felé hat (1. ábra) annak ellenére, hogy a régióban lenne lehetőség ezek kezelésére, hasznosítására. Kiemelt publikációk repozitóriumi elérhetősége:

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2390>

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2012>

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2013>

1. ábra: Szerves hulladékáramok a pécsi agglomerációban.

Forrás: Geo-design Decision Support Environment (GDSE) – REPAiR project

2. Környezeti- és klímakutatások

Tématerület: 2. Környezet és biztonság: környezet, klímaváltozás, ökológia, mezőgazdaság, élelmiszer-biztonság.

Az Intézet egyik hagyományosan kiemelt kutatási iránya **a társadalmi-gazdasági területi folyamatok környezet-, illetve a klímaváltozáshoz kapcsolódó kölcsönhatásának vizsgálata.**

A hazai és visegrádi országok környezeti paradigmaváltására vonatkozó vizsgálatok arra mutattak rá, hogy ezekben az országokban a szemléletváltás megindult, ugyanakkor a kapcsolódó irányítási rendszerekben végrehajtott változtatások és a mindennapi gyakorlatok eredményessége vitatható. *A nagyvárosi agglomerációk hosszú távú felszínborítás-változását és előre jelző* részkutatás eredményei arra engedtek következtetni, hogy a rendszerváltást követően a mezőgazdasági területek zsugorodása Budapest körül dinamikusan megnőtt. Ennek következtében a hagyományos nagyvárosi élelmiszer-ellátási terület szinte megszűnt. Az erdők és gyepek kiterjedése viszont gyarapodott a poszt-szocialista időszakban az országos erdőtelepítési programok, valamint az új külvárosok szabadidős és rekreációs területek iránti igénye miatt. *Az éghajlatváltozás városi megnyilvánulásai, a lokális klímaadaptáció lehetőségei* részkutatás azt mutatta meg, hogy Magyarországon belül Kecskemét és térsége a klímaváltozás és a szárazodás hatásainak az egyik leginkább kitett terület. A város időjárásának alakulásában már napjainkban is észlelhetünk módosulásokat a korábbi évtizedekhez képest, de a jövőben – várhatóan – jelentkező további klimatikus és környezeti változások komoly hatással lehetnek a térségre, ezen belül is Kecskemét hosszú távú üzemeltethetőségére, élhetőségére. *A magyar mezőgazdaság rendszerváltás után átalakulásával* kapcsolatban megállapítható, hogy amíg az 1990 utáni évtized a szétválásról és a kisgazdaságokról szólt, addig a következő két évtizedet a magángazdaságok számának gyors csökkenése és a földtulajdon erős koncentrálódása jellemzi. A mezőgazdasági outputban is megjelenik ez a törés, hiszen a politikai és gazdasági átmenetet azonnali drámai visszaesés követte, majd a 2000-es évek elejétől az eredmények kezdték meghaladni az 1990 előtti időszak teljesítményét a növénytermesztésben, ugyanakkor az állattenyésztés válsága összetett okok miatt elhúzódott, és az ágazat ma is erős kihívásokkal néz szembe.

Kiemelt publikációk repozitóriumi elérhetősége:

<http://real.mtak.hu/113535/>

<http://real.mtak.hu/113577/>

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2269>

3. Egészségegyenlőtlenségi kutatások

Tématerület: 3. Emberi erőforrás: társadalom, gazdaság, történelem, régészet, bölcsészet, nyelv.

Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés szerepe az egészségegyenlőtlenségekben Magyarországon című, az NKFIH által támogatott kutatási projekt célja a hazai egészségegyenlőtlenségek területi különbségeinek elemzése, különös tekintettel a hozzáférés akadályaira. A kutatás bizonyította, hogy a hazai egészségegyenlőtlenségek kialakulása és részbeni fokozódása nagymértékben összefügg az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés akadályaival. Ilyenek például az ellátástól való távolság, az egészségügyi kapacitáshiányok vagy az egészségkultúra szintje. A hozzáférést támogató tényezők sok esetben az elérhetőség javítását (pl. közlekedés) vagy az infrastrukturális beruházásokat jelentik. A fontosabb eredmények között említhető, hogy az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés és elérhetőség akadályai nemcsak a területi megoszlástól függenek, hanem az ellátás egyes szakaszainak jellemzőitől is. Az eredmények bizonyították, hogy az infarktus-ellátás javítása Magyarországon elsősorban a rövidtávú túlélési esélyek javulására hatott, míg a hosszú távú életesélyek romlottak az elmúlt években, főként a rehabilitációs ellátás gyengeségei és a betegek nem megfelelő egészségtudatossága miatt.

Kiemelt publikációk repozitóriumi elérhetősége:

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2363>

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2156>

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2152>

4. COVID–19 kutatások

Tématerület: 1.1. Covid19: a koronavírus-járványhoz kapcsolódó kutatások.

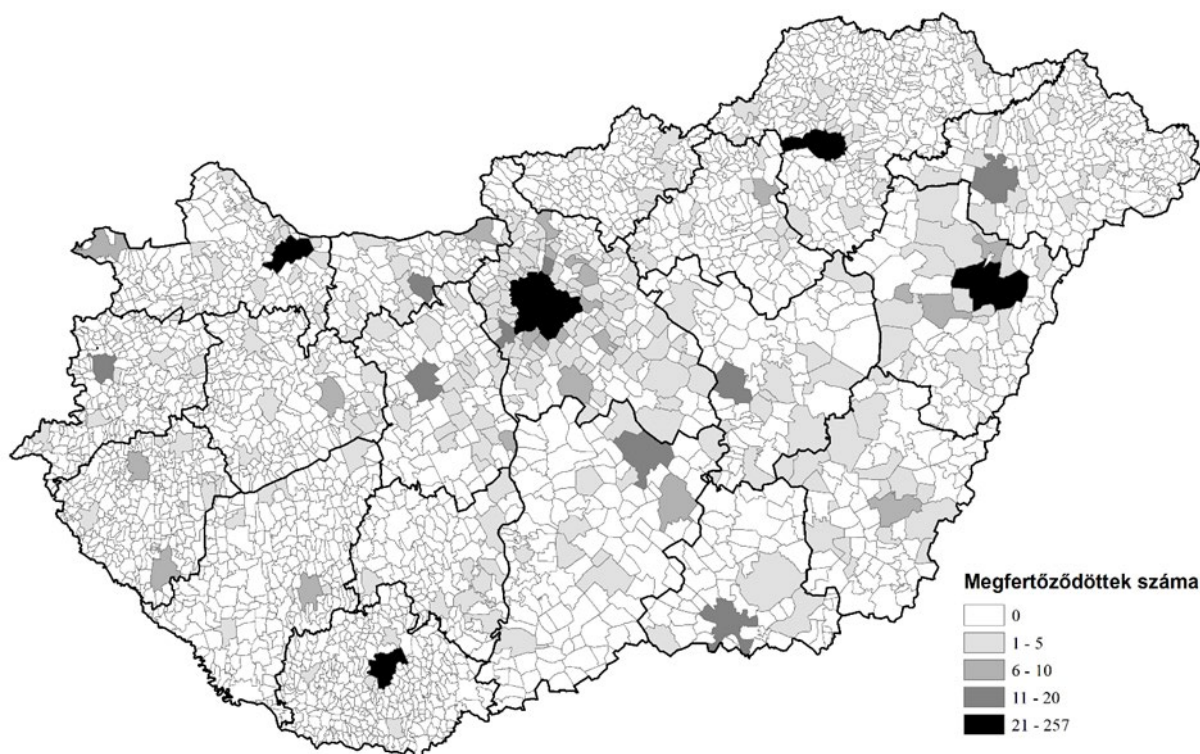
A 2020. első negyedévben világméretűvé vált COVID–19 járvány, valamint az általa okozott gazdasági válság újszerű kihívásokat eredményezett az intézményi és az egyéni kutatásokban. Az Intézetben folyó **COVID–19 kutatások** a világjárvány terjedésének modellezésére, valamint az egészségügyi, illetve társadalmi-gazdasági hatások feltárására fókuszáltak. A kutatás egyik ága az új típusú koronavírus-fertőzés első magyarországi hullámának tér- és időbeli lefutását modellezte ágens alapú módszertannal. A kapott eredmények a munkahelyen történő fertőzések elsődleges szerepét mutatták a tovább terjesztésben, ezt követi az iskolai, illetve a háztartáson belüli fertőzés átadás. A bevezetett korlátozások elsősorban a hierarchikus diffúziós terjedést gátolták meg, és megnövelték a háztartáson belüli fertőzésátadás relatív jelentőségét (2. ábra). A kutatások arra is rámutattak, hogy a járvány és az általa okozott válság a gazdasági hátrányok felerősödésével, a társadalmi lemaradás fokozódásával, a meglévő területi különbségek elmélyülésével, illetve új típusú egyenlőtlenségek (pl. digitális kirekesztés) kialakulásával jár együtt, és hosszú távon fel kell készülni mindezek fokozódására is.

Kiemelt publikációk repozitóriumi elérhetősége:

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2283>

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2343>

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2203>

2. ábra: A megfertőződött emberek száma az egyes településeken a 40. napon az 1A forgatókönyv ($R_0=2,66$; korlátok nélküli terjedés, külföldi forrásból származó fertőzések véletlenszerűen elosztva) öt futtatásának átlagolása alapján. Szerkesztette: Lennert József, forrás: http://www.docs.rkk.hu/rkkweb/Lennert_terjedes_modell.pdf

5. Helyi közpolitikák, zsugorodó városok

Tématerület: 3. Emberi erőforrás: társadalom, gazdaság, történelem, régészet, bölcsészet, nyelv.

A magyarországi zsugorodó városok társadalmi problémáinak, a városon belüli társadalmi és térbeli egyenlőtlenségek különböző megjelenési formáinak tematizálása, illetve az ezzel összefüggő releváns folyamatok megértése volt a célja annak a **„Helyi közpolitikák és a marginalitás (újra)termelődése zsugorodó városokban”** című NKFIH által finanszírozott kutatásnak, amely 2020. októberében zárult. A kutatás egyik legfontosabb hozzáadott értéke a zsugorodás ambivalens jellemzőinek a leírása és magyarázata, amely megjelenik a kutatás eredményeit részletező tanulmányokban. A népszámlálások számlálókörzeti adatainak elemzése rámutatott arra, hogy a lakónépesség csökkenésének dinamikája, az elvándorlás mintázata és intenzitása városonként és városrészenként eltérő. A városok központi területei, a szocializmus időszakában a helyi középosztálynak épült egyes lakótelepek napjainkban jellemzően előregedő, kiürülő terek, amelyet az évtizedes szelektív migráció térbeli megjelenéseként értelmezhetünk. A fiatalos és az előregedő városrészek statisztikai mutatói közötti különbség élesebb azokban a városokban, ahol társadalmi és térbeli szegregáció eleve erősebb, és etnikai alapú. A vizsgált városok fiatalos, társadalmilag szegregált és stigmatizált városrészei mellett található olyan negyedeket, amelyek az alsó-középosztálybeli családok számára kínálnak megfizethető lakhatást. Ezek olyan átmeneti térként értelmezhetőek, amelynek relatív pozíciója a városban bizonytalan. Az átmeneti terek lakói folyamatosan változnak, legtöbbjük számára ez csak ideiglenes, vagy annak gondolt lakóhely mobilitási pályájuk egy pontján. Az ilyen „társadalmilag billegő” városrészek társadalmi stabilitása

jelentős mértékben függ a be- és kiköltözők társadalmi és etnikai összetételétől, amit alapvetően az ingatlanárak határoznak meg. Ugyanakkor az elmúlt évek centralizációs folyamatainak eredményeképpen a zsugorodó kis- és középvárosok a mozgástere jelentősen csökkent, azaz a korábbinál is kevesebb eszközük maradt a zsugorodás negatív következményeinek a kezelésére. A települési önkormányzatok költségvetési mozgástere kizárólag olyan területeken nőtt, melyek alkalmasak a helyi társadalom alsóbb rétegeinek kontrolljára (pl. közfoglalkoztatás).

Kiemelt publikációk repozitóriumi elérhetősége:

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2190>

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2380>

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2385>

6. A társadalmi-térbeli egyenlőtlenségek fókuszált kutatásai

Tématerület: 3. Emberi erőforrás: társadalom, gazdaság, történelem, régészet, bölcsészet, nyelv.

A társadalmi-térbeli egyenlőtlenségek vizsgálatán belül egyes kutatások bizonyos részterületekre fókuszáltak.

A koragyermekkora fókuszáló, jóléti szolgáltatások (védőnői hálózat, Biztos Kezdet gyerekházak, gyermekjóléti szolgálat) mindennapi működésének kutatásán keresztül tanulmányozta a gyermeknevelés, társadalmi tagság és térbeli-társadalmi egyenlőtlenségek összetett kapcsolatát a **„Biztos kezdetek? A koragyermekkori jóléti ellátások hatása a gyermeknevelésre, és a társadalmi és térbeli integrációra”** MTA Prémium posztdoktori kutatás, amely 2020-ban zárult. A kutatás rámutatott, hogy a koragyermekkori jóléti szolgáltatások nem képesek szisztematikusan enyhíteni a térbeli-társadalmi egyenlőtlenségeket. Egyrészt az egyéni szülői felelősség felértékelődésével együtt a strukturális problémák egyre inkább háttérbe szorulnak. Másrészt a hazánkban jellemző, nagy térbeli és társadalmi egyenlőtlenségek a különböző szolgáltatások finanszírozási lehetőségei és a szakemberekhez való hozzáférés terén nagyon meghatározó. Azaz pont a leghátrányosabb helyzetű térségekben és csoportoknál van a különböző, újonnan bevezetett szolgáltatásoknak a legkevésbé lehetősége a hátrányok kompenzálására, a szakemberek, programok, szolgáltatások megszervezésére, illetve az ahhoz szükséges eszközök beszerzésére. Ezt tovább bonyolítja, hogy a különböző szolgáltatás fenntartóknak nagyon eltérő lehetőségei vannak a finanszírozásbeli problémák kompenzálására, egyéb erőforrások mobilizálására. A helyi közpolitikákat kutató projekthez kapcsolódott az **„Állami beavatkozások és fejlesztések hatása hátrányos helyzetű roma közösségekre”** című NKFIH-posztdoktori kutatás, amely az állami beavatkozások és civil fejlesztői tevékenységek hatását vizsgálta hátrányos helyzetű roma közösségekben. A kutatás arra kereste a választ, hogy melyek azok a strukturális meghatározottságok, amelyek ezt a viszonyt alakítják, és ezek hogyan hatnak a fejlesztői tevékenységeket végzők, valamint a célcsoport tagjainak cselekvési lehetőségeire. A kutatás egyik fő eredménye, hogy megmutatta a közfoglalkoztatás változó funkcióját a gazdasági válság és konjunktúra időszakban. A kutatás eredményeként pontosabb képet kaphattunk a formális, állandó bér munkából részlegesen kiszoruló, vidéki roma népesség változó megélhetési stratégiáiról. Egy másik kutatás, a **(Köz)foglalkoztatás és (im)mobilitás** című, az MTA „Kiválósági Központok Támogatása”, Mobilitás Kutatási Centrum (2018-2020) keretében megvalósult projekt a közfoglalkoztatás kérdését vizsgálta. A kutatás beillesztette a közfoglalkoztatás (im)mobilitásra gyakorolt hatásainak tárgyalását az új mobilitási paradigma, valamint az immobilitás kutatásának elméleti és személeti kereteibe. A kutatás további eredménye, hogy bevezette a mikromobilitás fogalmát a marginalizált terekben zajló lakásmobilitási folyamatok elemzésében, illetve rámutatott a munkaerőpiaci immobilitás társadalmi nemek szerinti szegmentáltságára.

Kiemelt publikációk repozitóriumi elérhetősége:

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2371>
<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2281>
<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/1939>
<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2265>
<http://real.mtak.hu/92128/>
<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2383>
<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2100>

7. Az Európai Unió normatív szerepe

Tématerület: 3. Emberi erőforrás: társadalom, gazdaság, történelem, régészet, bölcsészet, nyelv.

Az Európai Unió normatív szerepe c. NKFIH posztdoktori kutatás az EU modernizációs szerepvállalásait vizsgálta. A kutatás fontos gyakorlati hozadéka, hogy rávilágít annak ellentmondásosságára, miszerint az EU közpolitikai (*policy*), hatalomgyakorlási (*politics*), és intézményalakítási (*polity*) célkitűzéseit nem elegendő gyakorlatorientáltan megközelíteni. Nem lehet ez a megoldásokat kereső szakértői viszonyulás elégséges, amíg az EU-n belül vehemensen rivalizáló kollektív gondolkodásmódok és praxisok léteznek, az eltérő társadalmi érték- és normarendszerek, konvenciók, narratívák és diskurzusstílusok miatt. Az EU kulturális hagyományainak sokszínűsége igazi örökség, de a tagállamoknak közben egységes kulturális modernizációra kell törekedniük. E kulturális modernizáció fogyatékoságait pedig csakis problémaorientált, válaszok helyett, jól megfogalmazott kérdésekre összpontosító kritikai beállítódással lehet tudatosítani.

Kiemelt publikációk repozitóriumi elérhetősége:

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2225>
<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2098>
<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2295>

8. Területi gazdasági folyamatok vizsgálata

Tématerület: 3. Emberi erőforrás: társadalom, gazdaság, történelem, régészet, bölcsészet, nyelv.

„A területi gazdasági folyamatok hosszú távú előrejelzése: regionális modell építése magyarországi adatokon” című NKFIH-kutatás eredményei rámutattak arra, hogy megyénkénti bontásban milyen feltételekkel valósulhat meg az Európai Unió átlagos gazdasági fejlettségi szintjéhez való felzárkózás. Az elmúlt évtizedben a foglalkoztatás minden térségben jelentősen emelkedett, és a foglalkoztatási ráták közeledtek egymáshoz, illetve a hosszú távon kívánatos mértékükhöz is. A szakpolitikának fel kell készülnie arra, hogy a kedvezőtlen demográfiai folyamatok, a társadalom elöregedése, a munkaképes korú lakosság arányának csökkenése miatt a foglalkoztatás bővítésén keresztül már nem lehet érdemi kibocsátás-növekedést elérni a 2030-as évtizedtől. Kimutatható, hogy a munkatermelékenységnek van a legjelentősebb szerepe a regionális gazdasági teljesítmény-különbségek magyarázásában, és ennek fontossága a jövőben erősödni fog.

Kiemelt publikációk repozitóriumi elérhetősége:

<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/1848>
<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2103>
<http://www.regscience.hu:8080/xmlui/handle/11155/2232>

II. Tudományszervezési eredmények, események

1. Rövid általános ismertető a kutatóhely tudományos munkáját illetően

2020-ban az Intézet fő feladatát továbbra is az alapkutatások képezték; ezeket egyrészt a 2017-ben meghatározott stratégiai kutatási témákban és az ezekhez kapcsolódó projekteken végezte, másrészt az aktuális trendekre reagálva megjelentek a koronavírus-járvánnyal (COVID-19) kapcsolatos kutatások is. Ebben az évben több hazai (NKFIH) projekt, illetve egy jelentős nemzetközi (H2020) projekt zárult le, és négy új hazai, NKFIH által finanszírozott kutatás indult el.

A kiemelkedő kutatási témák között említhetők a körforgásos gazdaság kérdéseivel kapcsolódó kutatások, a társadalmi-térbeli egyenlőtlenségek, ezen belül különösképpen a közszolgáltatások, zsugorodó városok és a közfoglalkoztatás kérdése, a gazdasági növekedés területi folyamatainak vizsgálata, a társadalmi-gazdasági területi folyamatok környezet-, illetve a klímaváltozáshoz kapcsolódó kölcsönhatásának konzekvenciái, az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés, illetve a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos kutatások.

A hatályos középtávú intézeti stratégiában megfogalmazott, és teljesítménymutatókkal alátámasztott előrehaladás 2020-ban is folytatódott. Az Intézet doktori fokozattal rendelkező munkatársainak száma egy fővel nőtt, két további kolléga megindította fokozatszerzési eljárását, további három pedig közvetlenül az eljárás megindítása előtt áll. A publikációs teljesítményre vonatkozóan megállapítható, hogy jelentős előrelépés történt több szempontból is. Több magas minőségű (Q1) nemzetközi, valamint nivós hazai folyóiratközlés is megjelent. Ezek mellett kiemelkedik két monográfia, valamint egy szerkesztett kötet publikálása is.

Az Intézet a *Tér és Társadalom* című folyóiratával továbbra is a hazai és a határon túli regionális tudomány egyik legfontosabb szervezője. 2020-ban négy szám jelent meg (350-350 példányban, valamint online verzióban), ami a szerkesztők pontos, összehangolt munkáját dicséri. A folyóirat fő rovataiban (a Könyvszemle, a Vita és a Tudományos élet rovatokon, valamint a szerkesztőségi cikkeken kívül) a négy kiadott lapszámban 29, legalább két anonim bíráló által értékelt tudományos cikk jelent meg. Ezenkívül a 2020. év sajátosságaként jelentek meg a koronavírus-járvány hatásait elemző gyorsjelentések. A *Tér és Társadalom* az MTA folyóiratainak rangsorában továbbra is a legmagasabb szintet jelentő, „A” besorolással bír. A *Tér és Társadalom* szerkesztőségi munkájában az Intézet több munkatársa is aktív részt vállalt. A folyóirat megjelenítésének költségeit a KRTK saját forrásai (pénzügyi támogatás és a kutatói feladatok körében végzett szellemi munka), pályázatok (NKA) és a Magyar Regionális Tudományi Társaság támogatása, valamint előfizetési díjak fedezik.

2. A tudomány és a társadalom kapcsolata, társadalmi hasznosság

Az Intézet Magyarország öt városában (Békéscsaba, Budapest, Győr, Kecskemét és Pécs) működő kutatóhelyének köszönhetően aktívan részt vesz az ország öt régiójának és számos településének tudományos és felsőoktatási életében. Négy vidéki szakkönyvtára a helyi kutatók, oktatók, szakemberek és hallgatók rendelkezésére áll. Az Intézet települési és megyei önkormányzati szinten is részt vett városfejlesztési, klímavédelmi, fenntarthatósági platformokban szakértőként, valamint megbízottként a város- és térségfejlesztési munkákban. Újdonságként jelent meg 2020-ban az Intézet kutatási eredményeit széles körben is bemutató KRTK Blog, amelyben az intézeti kollégák hét bejegyzést publikáltak. Ezek olvasottsága jelentős volt, de közöttük is kiemelkedett a több, mint 300 ezer olvasót elérő, a következő

évtizedek demográfiai trendjeivel foglalkozó bejegyzés („*Abrákon mutatjuk, hol fognak lakni a magyarok 2051-ben - és mennyien maradunk*”).

2020-ban is (a körülmények miatt jellemzően online platformon) folytatódott a nyilvánosság számára nyitott szakmai előadások rendszeres szervezése. A Magyar Regionális Tudományi Társaság regionális tagozatai, a Magyar Urbanisztikai Társaság Győr-Moson-Sopron megyei területi csoportja, valamint a Magyar Földrajzi Társaság Kisalföldi (Győr) és Körös-Vidéki Osztálya (Békéscsaba) jelentős mértékben végeznek tudományos népszerűsítő tevékenységet, tartanak közérthető tájékoztatást az RKI helyi kutatócsoportjai által elért tudományos eredményekről a tudomány iránt érdeklődő laikusok, a kutatópálya iránt érdeklődő fiatalok számára. A hazai társadalmat leginkább foglalkoztató kérdések megválaszolásához a klímaváltozás hatásaival, annak modellezésével és az adaptációval, a smart megoldások vizsgálatával, a térbeli-társadalmi egyenlőtlenségekkel a lakáspiaci, valamint a demográfiai változásokkal kapcsolatos kutatásaink járultak hozzá. Ezekhez kapcsolódóan az Intézet munkatársai számos tudományos és ismeretterjesztő előadást tartottak, illetve ezek eredményei a helyi és az országos sajtóban is megjelentek. A győri kutatóhelyen működő MTA MADI Galéria a geometrikus művészet elismert kiállítóhelye, továbbá a győri kutatóhelyen 2020-ban a városok nature-based fejlesztéséről szóló interaktív kiállítással várta a város és a térség általános és középiskolásait várta a látogatókat.

3. A kutatóhely legfontosabb hazai és nemzetközi eredményes K+F+I együttműködései az elmúlt két évben (A 2. melléklet táblázatos formában megadott adatai igény szerint szövegesen is kiegészíthetők).

a) Vállalati kapcsolatok, az állami költségvetési, a nonprofit és a kormányzati szektorral való kapcsolatok;

Az Intézetnek kiemelkedő kapcsolata van a BIODOM Pécsi Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft.-vel, amellyel a 2020-ban zárult nemzetközi projektben zajlott együttműködést követően új kutatási témát indítanak.

Az Intézetnek aktív kapcsolata van a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatallal, amellyel több kutatási projektben is együttműködött. Több önkormányzattal is kapcsolatban vannak az Intézet tudományos osztályai. A Bács-Kiskun megyei Önkormányzattal 2019-ben kutatási projektben működött együtt az Intézet, Győr-Moson-Sopron megye, Vas megye és Zala megye esetében pedig a megyei klímaplatformokban vesznek részt az Intézeti kutatói. Bodajk Város Önkormányzatánál az Intézet kutatói részt vesznek az éghajlatváltozási kerekasztal munkájában. Az Intézetnek hosszú múltra visszanyúló kapcsolata van Győr megyei Jogú Város Önkormányzatával. Mezőberény Önkormányzata számára az Intézet kollégái készítették el az integrált településfejlesztési stratégiát.

Nemzetközi szinten az intézet egyik legjelentősebb kapcsolata a University of Eastern Finland (UEF) egyetemmel van. Ez elsősorban közös pályázatok lebonyolításában, és elnyert projektek közös megvalósításában valósul meg. Az együttműködés mintegy másfél évtizedes múltra tekint vissza és kulcsszerepet játszott ebben James Scott, a UEF professzora. A Leibniz Intézet lipcei Földrajzkutató Intézetéhez több szálon futó kapcsolat fűzi az intézetet, amely több jelentős projekt, és publikációs együttműködés mellett a kutatói csereprogramok vonatkozásában is megvalósul. Jelentős publikációs és pályázati együttműködés van az intézet és a csehországi Brno-ban található Mendel egyetem között. Az RKI nemzetközi

kapcsolatrendszerének egyik fontos részét képezi a Kárpát-medencei kutatóintézetekkel való együttműködés, ezek között kiemelkedik a szlovákiai Somorján található Fórum Kisebbségkutató Intézettel és a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetemmel történő együttműködés. Az intézetnek élő kutatási kapcsolata van a Román Akadémia Földrajzi Intézetével, a Lengyel Tudományos Akadémia Földrajzi Intézetével, a Bolgár Tudományos Akadémia Geofizikai, Geodéziai és Földrajzi Intézetével, valamint az Orosz Tudományos Akadémiai szibériai tagozatának Gazdaságtudományi és Iparszervezési Intézetével.

b) Felsőoktatással való együttműködések: oktatás, utánpótlás-nevelés, doktori iskolák stb.;

A győri Széchenyi István Egyetemmel (SZE) az oktatás és különösen a doktori képzés területén van együttműködés. Az intézet munkatársainak több karon is jelentős szerepe van az alap- és mesterképzési oktatásban, tananyagfejlesztésben, illetve szakindításban. Az RKI kutatói közül többen is az SZE Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskolájának törzstagjai és témavezetői közül számosan az RKI kutatói. Az ösztöndíjas doktori hallgatók közül többen kaptak és kapnak gyakorlati helyet, majd végleges munkahelyet az RKI-ban. Az intézet és az egyetem összefogásában az elmúlt 10 évben hét közös kutatási projekt valósult meg.

A Pécsi Tudományegyetemmel (PTE) és ezen belül elsősorban három karral (KTK, BTK, TTK) van kiemelt kapcsolata az intézetnek mind az oktatás mind a kutatás terén. Az intézet számos kollégája vesz részt a pécsi felsőoktatás egyes képzési szintjén (alap-, mester, doktori képzés). A tudományos utánpótlás és a kutatási együttműködés miatt kihangsúlyozandó, hogy a PTE két doktori iskolájával (Interdiszciplináris Doktori Iskola, Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola) is az alapítástól fogva folyamatos és szerves az intézet együttműködése. Az évtizedek óta tartó kutatási együttműködés közös publikációk, közös pályázatok és konzorciumi együttműködések formájában valósul meg. A számos közös szervezésű konferencia közül kiemelkedik a két nagy európai regionális tudomány szervezet éves konferenciája: a Regional Studies Association 2010-ben rendezett, valamint a European Regional Science Association 2022-ben rendezendő eseménye.

A két kiemelt felsőoktatási intézmény mellett több olyan felsőoktatási intézmény is van, ahol az intézet néhány kollégája szervesen bekapcsolódik az ott zajló munkába. Így oktatási és kutatási együttműködés van a gödöllői Szent István Egyetemmel, valamint a Szent István Egyetem Kaposvári Campusával, a kecskeméti Neumann János Egyetemmel, a Debreceni Egyetemmel, illetve a Szegedi Tudományegyetem több karával. Az intézet jellemzően oktatási együttműködésben van a szegedi székhelyű Gál Ferenc Egyetemmel, illetve a bajai Eötvös József Főiskolával, amíg kutatási együttműködés valósult meg a veszprémi Pannon Egyetemmel és annak nagykanizsai campusával.

c) Egyéb együttműködések, kapcsolatok.

Az intézet kutatói számos szakmai szervezet munkájában vesznek részt, akár rendes tagként, akár a vezetőség tagjaként. Ezen a téren mindenképpen megemlítenéd a Magyar Tudományos Akadémia IX. és X. osztálya, a Magyar Tudományos Akadémia Regionális Tudományi Bizottsága, a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomföldrajzi Tudományos Bizottsága, a Pécsi Akadémiai Bizottság, a Magyar Regionális Tudományi Társaság, a Magyar Földrajzi Társaság, a Magyar Szociológiai Társaság és a Magyar Urbanisztikai Társaság.

4. A kutatóhely innovációs és pályázati tevékenysége az elmúlt két évben:

a) A kutatóhely elnyert pályázata az elmúlt két évben: néhány jelentős pályázat bemutatása;

Cím: PushH – Precarious Housing in Europe. Pushing for innovation in higher education
Típus, finanszírozó: nemzetközi, Key Action 2: Strategic Partnership Projects; Grant Agreement No.: 2019-1-DE01-KA203-004986
Időtartam: 2019–2022.
Támogatás (Ft-ra átszámítva): 13,6 millió Ft
Témavezető: Virág Tünde

Cím: ALTRUISTIC ENTREPRENEUR, CE Sustainable model to support social entrepreneurship
Típus, finanszírozó: Interreg Central Europe Programme – EU
Időtartam: 2019–2021.
Támogatás (Ft-ra átszámítva): 15,4 millió Ft
Témavezető: Hardi Tamás

Cím: Landscape, water and active citizenship: a nature-based STEAM teaching methodology
Típus, finanszírozó: European Commission ERASMUS+
Időtartam: 2019–2022.
Támogatás (Ft-ra átszámítva): 13,3 millió Ft
Témavezető: Hardi Tamás

Cím: Social and Innovative Platform on Cultural Tourism and its Potential towards Deepening Europeanisation
Típus, finanszírozó: European Commission H2020 „TRANSFORMATIONS-03-2018-2019 „Innovative approaches to urban and regional development through cultural tourism”
Időtartam: 2020–2024.
Támogatás (Ft-ra átszámítva): 52,5 millió Ft
Témavezető: Hardi Tamás

Cím: Átalakuló lokális lakáspiacok hazai nagyvárosokban
Típus, finanszírozó: OTKA kutatási témapályázat (K_19) NKFIH
Időtartam: 2019–2023
Támogatás: 19,2 millió Ft
Témavezető: Nagy Gábor

Cím: Geopolitikai folyamatok és térképzetek Közép-Európában: Államok, határok, integráció és területi fejlődés
Típus, finanszírozó: OTKA kutatási témapályázat (K_20) NKFIH
Időtartam: 2020–2023
Támogatás: 24,5 millió Ft
Témavezető: Hajdú Zoltán

Cím: A külföldi működőtőke mikro-, makrogazdasági és területi differenciáló hatásai a Visegrádi országokban – Az FDI-vezérelt gazdaságpolitikai modellek kihívásai
Típus, finanszírozó: OTKA kutatási témapályázat (K_20) NKFIH
Időtartam: 2020–2024.
Támogatás: 35,3 millió Ft
Témavezető: Gál Zoltán

Cím: Magyar fiatalok percepciói Európáról és európaiságról
Típus, finanszírozó: OTKA kutatási témapályázat (FK_20) NKFIH

Időtartam: 2020–2023.
Támogatás: 17 millió Ft
Témavezető: Grünhut Zoltán

Cím: A közép- és délkelet-európai nagyvárosok fejlődési folyamatai
Típus, finanszírozó: OTKA kutatási témapályázat (PD_20) NKFIH
Időtartam: 2020–2023.
Támogatás: 20 millió Ft
Témavezető: Rácz Szilárd

b) Kutatáshasznosítási tevékenységek: az elmúlt két évben bejelentett vagy megadott oltalmak, lehetőség szerint néhány példa bővebb ismertetése, jelentőségének bemutatása.
Ez nem releváns az Intézet esetében.

5. Javaslat néhány kutatóra, akiknek az életpályájáról, kutatásairól interjú készülhetne, ami bekerülhetne a beszámolóba.

- Rechnitzer János (rechnitzer.janos@krtk.hu) – 2020 végétől nyugdíjas, az Intézet győri osztályának alapítója, a regionális tudomány hazai alapítói közé tartozik mind a kutatás, mind az oktatás területén
- Szörényiné Kukorelli Irén (sziren@rkk.hu) – Az Intézet győri osztályának alapítói közé tartozik, 2019 vége óta nyugdíjas. Kiemelkedő a szerepe a rurális kutatásokban, az Intézet nemzetközi kapcsolatainak alakításában.
- Timár Judit (timar.judit@krtk.hu) – 2020 végétől nyugdíjas, a magyar társadalomföldrajz egyik kiemelkedő kutatója, az Intézet békéscsabai kutatócsoportjának egyik alapítókutatója
- Varjú Viktor (varju.viktor@krtk.hu) – Az Intézet pécsi osztályának tudományos főmunkatársa, aki a körforgásos gazdaság egyik hazai szakértője, a REPAiR H2020-kutatás intézeti témavezetője.
- Váradi Monika Mária (varadi.monika@krtk.hu) – Szociológus, az Intézet budapesti osztályának tudományos főmunkatársa, akinek kiemelkedő kutatási eredményei vannak esélyegyenlőségi és munkaerő-piaci kutatások terén

6. Tudományos publikációk

Bodor Ákos, Varjú Viktor, Grünhut Zoltán: The Effect of Trust on the Various Dimensions of Climate Change Attitudes. *SUSTAINABILITY* 12: (23) Paper: 10200 , 19 p. (2020) [DOI WoS](#)
[RKI-ELEKTRA](#)

Bródy Luca Sára: Debating Temporary Uses and Post-crisis Rationales in Barcelona and Budapest. In: Zhang, Amy Y.; Andres, Lauren (szerk.) *Transforming Cities Through Temporary Urbanism*. Cham: Springer International Publishing (2020) pp. 171-185. Paper: Chapter 12 [DOI Scopus](#)

Eröss Á., Váradi Monika Mária, Wastl-Walter, D.: Cross-border migration and gender boundaries in Central Eastern Europe – female perspectives. *MIGRATION LETTERS* 17: (4) pp. 499-509. (2020) [DOI Scopus](#)

Gagyí Ágnes, Szarvas Márton, Vigvári András: Civic Organization beyond the ‘Open Society’ Battle: Cases from Hungary. **CZECH JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE / POLITOLOGICKY CASOPIS** 27: (2) pp. 158-177. (2020) [DOI WoS Scopus](#)

Grünhut Zoltán: The 'Expertisation' of European Studies. A critical perspective on discursive institutionalism. **EASTERN JOURNAL OF EUROPEAN STUDIES** 11: (1) pp. 252-272. (2020) [Kiadónál WoS RKI-ELEKTRA](#)

Jelinek Csaba: Turning a “Socialist” Policy into a “Capitalist” One: Urban Rehabilitation in Hungary during the Long Transformation of 1989. **JOURNAL OF URBAN HISTORY** 2020: 2020. 04. 22. p. 1 Paper: Article in press (2020) [DOI WoS](#)

Kákai László, Pálné Kovács Ilona: Counties in a vacuum: The electoral consequences of a declining meso-tier in Hungary. **REGIONAL AND FEDERAL STUDIES** online: 11 Dec (Online first) 14 p. (2020) [DOI RKI-ELEKTRA](#)

Keller Judit: Lost in Transformation: Place-Based Projects in the EU’s Multi-Level System. In: Nunes Silva, Carlos (szerk.) *Contemporary Trends in Local Governance: Reform, Cooperation and Citizen Participation*. Cham: Springer International Publishing (2020) 282 p. pp. 195-216. Paper: Chapter 10. [DOI](#)

Kovács Katalin: Turbulent Times and Reshaped Rural School Network in Hungary. In: Gristy, Cath; Hargreaves, Linda; Kučerová, Silvie R (szerk.) *Educational Research and Schooling in Rural Europe: An Engagement with Changing Patterns of Education, Space and Place*. Charlotte (NC): Information Age Publishing (2020) 426 p. pp. 79-102. [Egyéb URL](#)

Kovai Cecília, Virág Tünde: How to keep control? Everyday practices of governing urban marginality in a time of massive outmigration in Hungary. In: Hall, Sarah Marie; Pimlott-Wilson, Helena; Horton, John (szerk.) *Austerity Across Europe: Lived Experiences of Economic Crises*. London: Abingdon: Routledge of Taylor and Francis Group, Taylor and Francis Group, Taylor and Francis (2020) 212 p. pp. 167-180. [DOI](#)

Kováts Bence: Did state-socialism restrict self-build in the semiperiphery? The case of Hungary. **HOUSING STUDIES** Oct 25. Paper: online, 22 p. (2020) [DOI Scopus](#)

Kováts Bence: Is There a Core-semiperiphery Division in Housing? Applying World-systems Theory in European Comparative Housing Research. **HOUSING THEORY & SOCIETY** Article in press) 20 p. (2020) [DOI WoS](#)

Lennert József, Farkas Jenő Zsolt, Kovács András Donát, Molnár A, Módos R, Baka D, Kovács Z.: Measuring and predicting long-term land cover changes in the functional urban area of Budapest. **SUSTAINABILITY** 12: (8) 3331 20 p. (2020) [DOI WoS REAL Scopus RKI-ELEKTRA](#)

Pálné Kovács Ilona: Changing Patterns and General Dilemmas in Hungarian Territorial Governance. In: Trono, Anna; Nunes Silva, Carlos (szerk.) *Local Governance in the New Urban Agenda* Cham: Springer International Publishing, (2020) pp. 47-64. Paper: Chapter 3 [DOI](#)

Timár Judit, Kovács Zoltán: Hinterland Development. In: Kobayashi, Audrey Lynn (szerk.) *International Encyclopedia of Human Geography* Amsterdam: Elsevier, (2020) pp. 5-13. [DOI](#)

KUTATÓKÖZPONT NEVE:
Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont
KUTATÓINTÉZET NEVE:
Világgazdasági Intézet
Cím:
1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4.
Postafiók címe:
-
telefonszám:
(1) 224 67 00
honlap:
http://vki.hu/
e-mail:
vgi.titkarsag@krtk.hu

I. A kutatóközponthoz tartozó kutatóintézetek kiemelt eredményei a 2020. évre vonatkozóan a fent felsorolt tématerületek megjelölésével

A Világgazdasági Intézet kutatásainak mindegyike a „3. Emberi erőforrás: társadalom, gazdaság, történelem, régészet, bölcsészet, nyelv” tématerületbe tartozik.

Az elmúlt években az intézet mindig jól szerepelt a Pennsylvania Egyetem kutatói által készített *Global Go To Think Tank Index* (GGTTI) rangsorában, azon belül is a nemzetközi gazdaságtannal foglalkozó think tankek listáján. Így volt ez a 2020-as év esetében is, amikor a világ számos pontjáról érkező szavazatok alapján ismét három különböző listára is felkerült a Világgazdasági Intézet. A *"Top Think Tanks in Central and Eastern Europe"* listán a 30., a globális *"Top International Economics Policy Think Tanks"* listán a 45. helyen végzett intézetünk, míg az ugyancsak globális *"Top International Development Policy Think Tanks"* listáján a 115. helyen szerepel.

Az **Európai Integrációs Kutatócsoport** egyik kiemelten figyelt területe volt az UK-EU viszony alakulása, a Brexit-tárgyalások végső szakaszának nyomon követése és tanulságok levonása a többi EU-tagország számára és általában az EU jövőjére nézve. Kutatási irányok voltak még a 2020. év során a közép-európai országok autóipara, a kapitalizmus változatai, a jóléti modellek, a fintech szektor, a monetáris unió kérdései és az ipar 4.0 hatása, ahogy aktív résztvevőként járult hozzá a csoport a *„The restart of European Economy and Its Impact on Central and Eastern Europe”* című projekthez is. 2020 tavaszán a csoport működtetett a honlapon egy, a COVID miatti kormányzati válságkezelő intézkedéseket figyelő monitort az EU tagállamaira nézve.

A csoport kutatói – a járvány körülményei között – igyekeztek több online konferencián részt venni, akár csak mint hozzászóló. Ugyanakkor publikáltak bírált hazai és külföldi folyóiratokban. Aktívan részt vesznek az akadémiák közötti bilaterális együttműködési, mobilitási programokban is (pl. *"Hungary and Estonia - Strongly Connected to Global Value Chains"* no.423 projektek).

A csoporttagok szerkesztőként, referensként is tevékenykedtek könyvek, folyóiratcikkek létrehozásában. A csoport kutatói hazai (NKFIH) és nemzetközi (Visegrád Alap) pályázatok beadásában is részt vettek az év során. Egy kutatás, amit a pozsonyi University of Economics koordinál, sikeresen nyert is finanszírozást, *„GVCs in Central Europe – a perspective of automotive sector after COVID-19”* címmel. Egy másik Visegrád Alap által finanszírozott kutatás pedig lezárult (*„Effects of Industry 4.0 on FDI in the Visegrád countries”*).

A csoport egy tagja részt vesz az „Új tendenciák az üzleti inkubáció intézményrendszerének fejlődésében Kelet-Közép-Európában” című négy éves NKFIH kutatásban, amelynek keretében a Hitelintézeti Szemlében publikált. Két másik tag pedig a 2020-ban indult „Transznacionális iparpolitika az EU perifériáin: állami támogatások és uniós források felhasználása Kelet- és Dél-Európában” című 3 éves NKFIH projektben vesz részt.

A csoport rendezvényei közül kiemelkedik kettő: szeptember 21-én az Integrációs Csoport a Trans European Policy Studies Association (TEPSA) égisze alatt rendezett könyvbemutatót a „Euroscepticism and the Future of Europe - Views from the Capitals” című kötetnek. Október 5-én pedig a csoport az International Visegrad Fund által támogatott „Effects of Industry 4.0 on FDI in the Visegrad countries” című projekt zárókonferenciájának megszervezésében és lebonyolításában vett részt.

A Fejlődés-gazdaságtani Kutatócsoport főbb kutatási irányait 2020-ban a futó kutatási projektek határozták meg elsősorban.

A 2016 decemberében indult, „Európán kívüli feltörekvő piacok multinacionális vállalatai Kelet-Közép-Európában” című NKFIH-kutatás az Európán kívüli feltörekvő országok multinacionális vállalatainak stratégiáit, működését, kihívásait vizsgálja Kelet-Közép-Európában. A kutatás első éve során az indiai, dél-afrikai, brazil, török, kínai, délkelet-ázsiai és orosz vállalatok hazai befektetési motivációit (ún. push faktorait) vizsgáltuk, míg 2018 során a fogadó kelet-közép-európai országok által generált jellemzőket (ún. pull faktorokat) vettük górcső alá. A harmadik kutatási évben vállalati interjúkat folytattunk, hogy az eddig szerzett tudást elsőkézből származó adatokkal is kiegészítsük, továbbá, hogy feltérképezzük a feltörekvő országok itt működő vállalatainak kihívásait, működésük jellegzetességeit. 2020-ban a kutatás eredményeit egy a Palgrave kiadónál megjelent könyvben publikálták és előadták az intézet által szervezett VI. SVOC-konferencián, külön szervezett panel keretében. Eddigi kutatási eredményeink alapján régióink országai elsősorban azért lehetnek vonzó befektetési célpontok e vállalatok számára, mert új lehetőséget kínálnak az export bővítéséhez, egyszersmind a vámjellegű akadályok elkerüléséhez; EU-tagságuk révén ők lehetnek (az egyik) stratégiai belépési pont Európa piacaira; dinamikus, nagyrészt fejlett, kevésbé telített gazdaságok; ahol rendelkezésre áll a relatíve olcsó, de szakképzett munkaerő; és – a nyugat-európai országokhoz képest – itt kevésbé vannak jelen politikai elvárások, gazdasági panaszok, protekcionista akadályok és nemzetbiztonsági aggályok.

A 2017 végén indult „A fejlesztő államoktól az új protekcionizmusig: a fejlesztés-orientált beavatkozások átalakuló repertoárja a formálódó új világrendben” című NKFIH-kutatás a fejlesztés-orientált megközelítés, (pro-)aktív fejlesztési célú beavatkozások huszonegyedik századi alkalmazási lehetőségeit kutatja. 2019 folyamán a kutatás a fejlesztésorientált megközelítést övező viták két központi témájára fókuszált, amelyek relevanciája azonban napjainkban sem csökkent, inkább nőtt: kereskedelem és tágan értelmezett iparpolitika (beleértve a tudomány-, technológia- és innovációs politikákat); valamint a tágan értelmezett szociális politikák (beleértve az oktatást és képzést, szociális politikákat és a munkaerőpiaci beavatkozásokat). 2020-ban a kutatás eredményeit nemzetközi folyóiratokban publikálták a csoport kutatói és az intézet által szervezett VI. SVOC-konferencián adták elő, külön szervezett panel keretében.

Az "Adjustment of the Hungarian and of the Romanian Economies to the changing International Environment. External and Domestic Challenges, Theoretical Dilemmas, New Strategies" című projekt keretében román társintézetünkkel – a román-magyar kétoldalú akadémiai megállapodás keretében – a mindkét országot érintő világgazdasági folyamatokat kutatjuk. A projekt keretében online konferenciát szerveztünk 2020-ban.

A csoport rendezvényei közül kiemelendő továbbá az EU COST által támogatott China in Europe Research Network (CHERN) projekt keretében rendezett "*Chinese investment in Europe: Entering an uncharted territory?*" című online konferencia, melyet a kutatócsoport a University College Corkkal együttműködésben szervezett, négy neves külföldi előadóval, jelentős nemzetközi érdeklődés mellett.

A 2020-as év havonta megrendezésre kerülő intézeti műhelybeszélgetései közül öt alkalommal adta a rendezvény előadóját a Fejlődés-gazdaságtani Kutatócsoport. A csoport kutatói a fentiekén túl is számos – intézetben belüli, de más kutatócsoportokhoz kötődő, illetve intézetben kívüli szervezésű – kutatásban vettek és vesznek részt, számos publikációjuk jelent meg és nagy számban vettek részt hazai és nemzetközi online konferenciákon, műhelybeszélgetéseken.

A **Globalizáció Közgazdaságtana Kutatócsoport** a világgazdasági kutatások szerteágazó területeivel, globális jelentőségű folyamatokkal foglalkozik. A Csoport két hagyományos kutatási területe az energetika, különös tekintettel a posztszovjet és a kelet-közép-európai régióra, illetve a globális értékláncok elméleti, pár esetben szektorális kutatása, ismételten hazai és régiós fókusszal. Ezekben a területeken a csoport továbbra is aktív kutatásokat folytat; az elmúlt másfél évben közel harminc tudományos publikációt írt és több mint ötven rendezvényen vett részt. A Csoport kutatási tevékenységében egyre erőteljesebben jelentkeznek a fenntarthatósági, illetve a klímaváltozással kapcsolatos szempontok, azok elméleti és gyakorlati problémái.

Mindezek igazolásaként két újabb nemzetközi projekt elnyerésével büszkélkedhet a kutatócsoport 2020-ban. Az „*Exchange Group: Just Transition in the European Car Industry*” című projekt célja egy network létrehozása és elsődleges kutatás (interjúk, pozíciók felmérése) az e-mobilitás terjedésével kapcsolatos autóipari fejleményekről, annak foglalkoztatásra gyakorolt következményeiről négy közép-európai országban. A „*Natural Gas Perspectives in South Eastern Europe*” című, az European Climate Fund által támogatott projektben a dél-kelet-európai régió gázszektorának fejlesztése, illetve az azt övező társadalmi és szakpolitikai kontextus vizsgálata, a főbb piaci és intézményi szereplők felmérése a cél.

A Csoport továbbra is foglalkozik az „energiaátmenet geopolitikájának” témájával. Ez egy friss kutatási terület még Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban is, az új energetikai technológiák és erőforrások révén megváltozott szektorális és világgazdasági viszonyokat vizsgálja. Ide tartoznak az új nyersanyagok és iparágak vizsgálata, az energiapiacokra és az energiabiztonságra vonatkozó következmények, a régi, fosszilis fűtőanyagok, illetve azok termelőire háruló implikációk. A Csoport főleg a kelet-közép-európai aspektusok vizsgálatát állítja tevékenysége középpontjába, ami jelenleg teljesen újszerű, még szűz terület.

Az említetteken felül a Csoport részt vett az intézeti profilba tartozó politikai, közgazdaságtudományi és a kapitalizmus változataira irányuló kutatásokban is, leginkább az orosz gazdasági modell elemzése révén. 2020-ban kutatóink publikációi több neves hazai és külföldi akadémiai folyóiratban és tanulmánykötetben is megjelentek

II. Tudományszervezési eredmények, események

1. Rövid általános ismertető a kutatóhely tudományos munkáját illetően

Az intézet kutatómunkájában az eddigi hagyományoknak megfelelően 2020-ban is kiemelt figyelmet kapott a világgazdaság és az Európai Unió – ezen belül természetesen Magyarország – jövőjét is meghatározó stratégiai jelentőségű kérdések elemzése, a kelet-közép-európai régió aktuális fejlődési trendjei, a posztszovjet térség, valamint a feltörekvő országok világgazdasági pozíciója. Az intézet ebben az évben is prioritásként kezelte a magyar gazdaság nemzetközi

versenyképessége változó feltételeinek vizsgálatát, ennek részeként elsősorban a világgazdaság középtávú fejlődését, a világgazdaság főbb hagyományos és új szereplői közötti erőviszonyok átalakulását és a magyar gazdaság számára adódó új lehetőségek és kockázatok vizsgálatát. A közvetlen térségünkben zajló folyamatok értékelése, a visegrádi országok belső gazdasági kapcsolatainak komparatív elemzése, illetve a térségnek egyes világgazdasági kérdésekkel és a magyar gazdaság számára is lényeges külgazdasági partnerekkel fenntartott gazdasági kapcsolatainak vizsgálata továbbra is kutatásaink napirendjén maradt.

A kutatóközösség számos aspektusból vizsgálta azokat a világgazdasági folyamatokat, amelyek meghatározzák Magyarország nemzetközi mozgásterének kereteit – 2020-ban elsősorban természetesen a koronavírus-járvány szemüvegén keresztül. Az intézet 2020-as kutatásai, ahogy a publikációk is, ezeket a célokat és szempontokat állították a középpontba. E törekvést szolgálták a havonta megrendezett műhelybeszélgetések, illetve az egyes kutatási projektek keretén belül, vagy azoktól függetlenül megrendezett intézeti konferenciák, valamint ezt képviselték az intézet kutatói számos, az online térbe költözött hazai és nemzetközi konferencián való szerepléseik alkalmával is.

2. A tudomány és a társadalom kapcsolata, társadalmi hasznosság

A VGI továbbra is szakmai feladatai részének tekinti, hogy aktívan kommunikáljon a társadalommal, kutatási eredményeit a tudományos ismeretterjesztés, médiakapcsolatok, nyitott rendezvények révén ismertesse az érdeklődő szakmai közönséggel, a szélesebb értelemben vett nyilvánossággal. Ennek számos, rendszeres csatornája alakult ki az intézetben, amelyek némelyikét új, online platformra kellett helyezni a koronavírus-járvány következtében.

A tudományos ismeretterjesztés 2020-ban is különös hangsúlyt kapott, mivel a rendkívül gyorsan változó világgazdasági folyamatok egyre nehezebben követhető és érthető hatásokat gyakorolnak a magyar gazdaság külső és belső fejlődési tényezőire. Az intézet erre az igényre reagálva folytatta a 2013-ban megkezdett műhelysorozatát; a világgazdasági aktualitásokkal foglalkozó előadásokra és az azt követő beszélgetésekre havi rendszerességgel került sor. A nagy érdeklődést kiváltó szakmai beszélgetések témái között szerepeltek többek között a következők: kelet-ázsiai vállalatok HR menedzsment-módszerei Magyarországon; az olasz gazdaság elmúlt 20 éves története; a brexit-folyamat hullámvázának háttere; strukturális transzformáció Botswana-ban; délkelet-ázsiai FDI a visegrádi országokban; Brazília a hierarchikus, államvezérelt kapitalizmus csapdájában; gazdasági felzárkózás az EU külső periferiáján; az autóipar a gazdasági visszaesés és az új mobilitás fogságában; a balkáni energiaátmenet külső és belső feltételei.

Az intézet 2015 végén új rendezvénysorozatot indított Vendégváró címmel, melynek célja egy adott téma több szempontú megközelítése és intézeten kívüli kutatók, elemzők munkájának megismerése, megismertetése. E sorozat keretében került sor március 2-án a még fizikai valójában megtartani lehetett rendezvényre, amelynek során előadásában Éder Tamás rajzolta fel az élelmiszeripari gazdaság kórképét.

A még 2017-ben az MTA Főtitkárának kezdeményezésére újjáalakult Világgazdasági Tudományos Tanács (VTT) 2020-ban kettő alkalommal szervezett tudományos vitát a fontosabb magyar világgazdasági kutatóműhelyek, az üzleti szféra és a kormányzat magas szintű képviselőinek részvételével. Szeptemberben Ricz Judit, a KRTK VGI tudományos munkatársa tartott előadást „*Brazília a hierarchikus, államvezérelt kapitalizmus csapdájában?*” címmel, míg a decemberi ülés témája az volt, hogy „*Ki profitál a digitális átalakulásból?*”, amit Szalavetz Andrea, a KRTK VGI tudományos tanácsadója mutatott be. A vitatémákat a VTT állandó tagjainak ajánlásai alapján választja ki a vezetőség. A viták videófelvételei az MTA honlapján elérhetők, az előadások anyagainak tömörített változata szintén felkerül az MTA honlapjára.

Az intézet 2012 óta a változó olvasói igényeknek megfelelően blogot működtet, amely a <http://vilaggazdasagi.blog.hu/> oldalon érhető el. 2020-ban rekordszámú bejegyzés született, köszönhetően a koronavírus-járványnak. Kutatóink havonta csaknem kettő írást készítettek, és az Intézet különös hangsúlyt fektetett a tavasz és a nyár folyamán az egyes, főleg európai országok gazdaságvédelmi intézkedéseinek vizsgálatára. Ezek az anyagok elérhetőek a Facebookon keresztül is, ahol az intézeti eseményekről és hírekről is tájékozódhatnak az érdeklődők. A Portfolio.hu-n vezetett KRTK blogra is több bejegyzést írtak a Világ gazdasági Intézet munkatársai, több ezres olvasottsági adatokat generálva. Ahogy a fentiekből is kiderül, az intézet továbbra is törekszik használni azokat a kommunikációs csatornákat, amelyek napjainkban sokkal nagyobb olvasói elérhetőséget biztosítanak, mint a korábbi évtizedek hagyományos eszközei.

Az elmúlt évekhez hasonlóan az intézet kutatói 2020-ban is jelentős nemzetközi konferenciát szerveztek a „*The Role of State in Varieties of Capitalism*” (SVOC) témájában, a Közép-európai Egyetem Demokrácia Intézetével együttműködve. A konferencia fő témája 2020-ban „*Emerging Market Economies – Alternative Development Paths*” volt. A kiemelt előadásokat a téma két nemzetközi híró kutatója, Greskovits Béla és Tomasz Mickiewicz tartották. A konferencia résztvevőinek és a rendezvény iránt érdeklődők száma minden évben jelentős; ez is jelzi, hogy az évente megrendezésre kerülő konferencia a kutatási témakör egyik nemzetközileg is elismert fórumává vált.

A Világ gazdasági Intézet hagyományteremtő céllal szervezte meg első nemzetközi autópári konferenciáját a Budapesti Gazdasági Egyetemmel karöltve, ahogy szintén a BGE, valamint a Budapesti Corvinus Egyetem társszervezésében tartott workshopot „*Globális értékláncok szerepe Magyarországon és a világgazdaságban*” címmel. A már említett TEPSA könyvbemutatón kívül a VGI biztosított felületet az UNCTAD „*World Investment Report 2020*” c. kiadványának bemutatására is.

A saját szervezésű rendezvényeken túl kutatóink számos hazai és nemzetközi konferencián és műhelybeszélgetésen, tudományos és ismeretterjesztő rendezvényen képviselték intézetünket annak ellenére, hogy a fizikai kontaktusokat szinte teljes egészében mellőzni kellett. E megjelenések alkalmával sor került az intézeti kutatási eredmények bemutatására és az aktuális világgazdasági kérdésekkel kapcsolatos vélemények megfogalmazására is.

Az intézeti kutatások eredményeit tartalmazó kiadványokat – angol és magyar nyelvű műhelytanulmányokat, Kihívásokat, köteteket – továbbra is rendszeresen használják a felsőoktatásban. Ebben az is szerepet játszik, hogy az intézet munkatársai közül többen – az ország szinte egészét lefedően – kisebb-nagyobb rendszerességgel kurzusokat, előadásokat tartanak egyetemi/főiskolai hallgatók számára, s a kutatásokban szerzett ismereteik és gyakorlatuk révén szélesebb összefüggésrendszerbe ágyazottan, így elmélyültebb gondolkodásra ösztönözve képesek a hallgatókat ismeretekkel ellátni. Az intézeti kiadványok egyes részei kötelező és ajánlott irodalomként szerepelnek számos felsőoktatási intézmény kurzusain.

3. A kutatóhely legfontosabb hazai és nemzetközi eredményes K+F+I együttműködései az elmúlt két évben (A 2. melléklet táblázatos formában megadott adatai igény szerint szövegesen is kiegészíthetők).

Az előző pontokban feltüntettük a legfontosabb partnereinket, nemzetközi együttműködéseinket. Ezeken felül a kutatóhely együttműködési szerződés megkötését kezdeményezte a Corvinus Egyetemmel és a Nemzeti Közszoigálati Egyetemmel 2020-ban.

4. A kutatóhely innovációs és pályázati tevékenysége az elmúlt két évben:

a. A kutatóhely elnyert pályázatainak az elmúlt két évben: néhány jelentős pályázat bemutatása;

Az elmúlt években elnyert legfontosabb pályázataink az előző pontokban már említésre kerültek.

b. Kutatáshasznosítási tevékenységek: az elmúlt két évben bejelentett vagy megadott oltalmak, lehetőség szerint néhány példa bővebb ismertetése, jelentőségének bemutatása.

A VGI nem rendelkezik ilyennel.

5. Javaslat néhány kutatóra (név, elérhetőség megadásával, rövid indoklással), akiknek az életpályájáról, kutatásairól interjú készülhetne, ami bekerülhetne a beszámolóba.

John Szabó (szabo.john@krtk.hu), akinek publikációs teljesítménye kiemelkedő volt 2020-ban. Szunomár Ágnes (szunomar.agnes@krtk.hu) a Palgrave-nál megjelent kötet szerkesztője.

6. Tudományos publikációk:

Artner Annamária: Can China lead the change of the world? **THIRD WORLD QUARTERLY** 41:(11) pp. 1881-1899. (2020) [DOI REAL WoS Scopus](#)

Barczikay Tamás, Biedermann Zsuzsánna, Szalai László: An investigation of a partial Dutch disease in Botswana. **RESOURCES POLICY** 67 Paper 101665. 8 p. (2020) [DOI REAL WoS Scopus](#)

Szabó John, Fabók Márton: Infrastructures and state-building : comparing the energy politics of the European Commission with the governments of Hungary and Poland. **ENERGY POLICY** 138 Paper 111253 (2020) [DOI WoS Scopus](#)

Gelei Andrea, Sass Magdolna: Lead firm's reconfiguration decision and performance of the value chain. **COMPETITIVENESS REVIEW** 31:(2) pp. 310-325. (2020) [DOI WoS Scopus](#)

Artner Annamária: Workfare society in action – the Hungarian labour market and social conditions in European comparison. **ROMANIAN JOURNAL OF EUROPEAN AFFAIRS** 20:(1) pp. 109-128. (2020) [Teljes dokumentum REAL WoS Scopus](#)

Szigetvári Tamás: Challenges of deepening EU free trade agreements with southern mediterranean countries. **ROMANIAN JOURNAL OF EUROPEAN AFFAIRS** 20:(1) pp. 74-88. (2020) [Teljes dokumentum REAL WoS Scopus](#)

Szunomár Ágnes: The digital great leap forward mapping China's 21st century attempt to create a new growth model. **ACTA OECONOMICA** 70:(S) pp. 95-115. (2020) [DOI CorvinusKutatasok REAL WoS Scopus](#)

S. Gubik Andrea, Sass Magdolna, Szunomár Ágnes: Asian foreign direct investments in the Visegrad countries : what are their motivations for coming indirectly? **DANUBE: LAW AND ECONOMICS REVIEW** 11:(3) pp. 239-252. (2020) [DOI REAL Scopus](#)

Szalavetz Andrea: Digital transformation – enabling factory economy actors' entrepreneurial integration in global value chains? **POST-COMMUNIST ECONOMIES** 32:(6) pp. 771-792. (2020) [DOI REAL WoS Scopus](#)

Szabó John: Fossil capitalism's lock-ins : the natural gas-hydrogen nexus. **CAPITALISM NATURE SOCIALISM: A JOURNAL OF SOCIALIST ECOLOGY** 20 p. (2020) [DOI Scopus](#)

Artner Annamária: Samir Amin and Eastern Europe. **REVIEW OF AFRICAN**

POLITICAL ECONOMY 11 p. (2021) [DOI](#)

Ricz Judit: The anatomy of the newly emerging illiberal model of state capitalism : a developmental dead end? **INTERNATIONAL JOURNAL OF PUBLIC ADMINISTRATION** 11 p. (2021) [DOI](#) [REAL](#) [Scopus](#)

Szanyi Miklós, Szabó Gyula: Defining the long-term development trends of countries in East-Central Europe in the context of political cycles. **INTERNATIONAL JOURNAL OF PUBLIC ADMINISTRATION** 15 p. (2020) [DOI](#) [Scopus](#)

Völgyi Katalin, Lukács Eszter: Chinese and Indian FDI in Hungary and the role of Eastern Opening policy. **ASIA EUROPE JOURNAL** 21 p. (2021) [DOI](#) [REAL](#) [Scopus](#)

Szanyi Miklós: The emergence of patronage and changing forms of rent-seeking in East Central Europe. **POST-COMMUNIST ECONOMIES** 21 p. (2019) [DOI](#) [REAL](#) [WoS](#) [Scopus](#)